„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI – CENA 60 gr.

Ніва

№ 25 (69) БЕЛАСТОК, 23 ЧЭРВЕНЯ 1957 г. ГОД II

У 75 гадавіну

ЯНКА КУПАЛА

25 чэрвеня — дзень, які ўвесь беларускі народ адзначае, як юбілей (75 гадавіна з дня нараджэння і 15 гадавіна з дня смерці) вялікага класіка беларускай літаратуры — Янкі Купалы. У святкаванне юбілею ўключаецца і польскае насельніцтва.

Чаму мы так урачыста адзначаем Купалаўскі юбілей? Таму, што шануем Купалу, як вялікага чалавека і паэта, лацэньваем яго агромнае значэнне для беларускай і ўсёй славянскай літаратуры.

Янка Купала належыць да слаўнай плеяды беларускіх культурных дзеячоў, якія складаюць гордасць і славу беларускага народа. Ён увайшоў у гісторыю беларускага вызваленчага руху і мастацкай літаратуры як паэт-патрыёт, паэт - барацьбіт, дастойны выражальнік таленавітасці, творчых сіл і здольнасцей свабодалюбівага беларускага народа. «Усю сваю звонкую сілу паэта», усё сваё жыццё Купала аддаў барацьбе за інтарэсы і шчасце свайго народа.

Янка Купала (Іван Дамінікавіч Луцэвіч) нарадзіўся 25 чэрвеня (ст. ст.) 1882 г. у фальварку Вязынка, былога Вілейскага павета, Мінскай губерні ў працоўнай сялянскай сям'і. Бацькі паэта не мелі ўласнай зямлі і вымушаны былі арандаваць яе ў памешчыкаў. «Трэба было, — успамінаў пазней Купала, — працаваць на памешчыка, уласніка той зямлі, якую я павінен быў араць і засяваць». З самага маленства будучы паэт прылучыўся да працы. На ўласным вопыце зведаў ён усе жахі бяспраўя і эксплуатацыі, што выпалі на долю працоўнага беларуса ў дакастрычніцкі час.

Умовамі асабістага жыцця пастаўлены ў непасрэднае дачыненне з народам і кроўна з ім звязаны, Купала глыбока пранікаецца яго рэвалюцыйнымі імкненнямі, яго гневам і абурэннем супроць царскага самадзяржаўя, памешчыкаў і капіталістаў.

Купала — выдатнейшы паэт - рэаліст. Рэалістычнаму адлюстраванню жыцця ён вучыўся ў самага народа, у лепшых прадстаўнікоў беларускай, рускай і украінскай літаратуры. Мастацкай асновай, на якой рос і фарміраваўся рэалістычны талент Купалы, быў беларускі фальклор і багацейшая літаратурная спадчына рускіх, украінскіх і беларускіх перадавых пісьменнікаў. У аўтабіяграфіі і асабістых пісьмах Купала неаднаразова паказваў на пераемную сувязь сваёй творчасці з паэзіяй Пушкіна, Кальцова, Некрасава, Шэўчэнкі. Але асабліва моцны ўплыў на развіццё светапогляду і творчасці Я. Купалы зрабіў А. М. Горкі.

Галоўны ўплыў перадавых рускіх і украінскіх пісьменнікаў, у прыватнасці Некрасава, Горкага, Шэўчэнкі і другіх на Купалу ішоў па лініі рэалізма і народнасці.

Багаты беларускі фальклор меў вялікае значэнне і ўплыў на творчасць беларускага песняра. Вось што сказаў аб вытоках творчасці Янкі Купалы Якуб Колас: «Паэзія Янкі Купалы сваімі вытокамі выходзіць з глыбіні народнай творчасці. Яна насычае яго музу, дае яму сапраўдную сілу народнага песняра — баяна і выводзіць яго на вяршыню народнага мастацтва. Не з тэорыі паэзіі, не з кніжных крыніц чэрпае Купала чары сваёй паэзіі, а непасрэдна бярэ іх з самага жыцця, з наглядання над ім, з чыстых крыніц народнай мудрасці, з светапогляду свайго народа, з прывабнага хараства беларускай прыроды. Гэтыя чары ён чуе ў песнях сваёй маці ў дні маленства, у шуме родных лясоў і гаёў».

Творы Купалы так блізкія да народа, што многія з іх сталі бытаваць у народзе, як творы самага народа.

Ярка вызначаючаяся песеннасць твораў Купалы, іх народнасць, зрабілі глыбокі ўплыў на беларускую музыку, спрыялі нараджэнню беларускага раманса і песні, кантаты і оперы. Над музыкай да твораў Купалы працавалі не толькі беларускія, але рускія, украінскія і літоўскія кампазітары. З беларускіх кампазітараў працавалі, між іншым, такія, як: Пукст, Аладаў, Багатыроў, Чуркін, Палкавыраў, Палонскі, Цікоцкі, Яфімаў і інш. Ужо нават у 1910 годзе ў Вільні была выдадзена песня кампазітара Рагоўскага, на словы верша «А хто там ідзе». Значэнне гэтай песні ў той час раўнялася беларускаму гімну.

Творчасці Янкі Купалы ўласціва моцнае, патрыятычнае пачуццё, асабліва ў дакастрычніцкі перыяд. У той час яго патрыятычныя вершы абуджалі ў беларусаў нацыянальную свядомасць, заклікалі да барацьбы. У часе вайны патрыятычныя вершы Купалы памагалі беларускаму народу змагацца з нямецкім ворагам.

Янка Купала не толькі выдатны паэт. Многа ён зрабіў і для беларускай драматургіі. Яго п'есы: «Раскіданае гняздо», «Паўлінка», «Прымакі», маюць непраходзячае значэнне і паказваюць Купалу, як таленавітага драматурга.

Купала таксама і выдатны перакладчык. Сваімі высокамастацкімі перакладамі твораў шматлікіх паэтаў з польскай, украінскай, рускай моваў, ён узбагаціў беларускую літаратуру. На асаблівую ўвагу заслугоўвае сапраўды мастацкі пераклад Янкам Купалам «Слова аб палку Ігаравым» з старажытнарускай мовы на сучасную беларускую мову. Пераклады зробленыя Янкам Купалам былі першымі совецкімі перакладамі гэтага твора.

Гаворачы аб значэнні Янкі Купалы для беларускай літаратуры, нельга прамінуць яго вялікія заслугі ў галіне развіцця беларускай літаратурнай мовы. Асновай для купалаўскай творчасці была багатая народная мова беларусаў, якую Купала ўмела выкарыстоўваў ствараючы новую літаратурную беларускую мову. Ён адзін з першых адлюстраваў у сваіх творах багацце слоўнікавага саставу беларускай мовы, паказаў, як трэба карыстацца жывым народным словам. Такім чынам, бяручы за аснову жывую мову народа, Купала стварыў багатую беларускую літаратурную мову, для якой з аднаго боку характэрна прастата і народнасць, а з другога — высокамастацкія літаратурныя вартасці.

Літаратурная мова, створана Янкам Купалам і Якубам Коласам, з незначнымі зменамі жыве па сённяшні дзень.

Яшчэ хочацца коратка падкрэсліць значэнне Янкі Купалы, як актыўнага грамадскага дзеяча. Ад 1913—1915 года Янка Купала быў у Вільні рэдактарам газеты «Наша Ніва». Пасля рэвалюцыі прымае ўдзел у стварэнні Беларускага Дзяржаўнага універсітэта і ў арганізацыі Акадэміі навук БССР, выхоўвае маладых беларускіх паэтаў пісьменнікаў. Праз доўгія гады быў нязменным членам праўлення Саюза пісьменнікаў СССР і БССР, быў дэпутатам Вярхоўнага Совета БССР, правадзейным членам двух акадэмій — Акадэміі навук БССР і Акадэміі навук УССР. Але нягледзячы на тое, Купала заўсёды быў простым праўдзівым чалавекам, блізкім свайму народу.

Янка Купала 25.VI.1882 – 28.VI.1942 г.

ШТОТЫДНЕВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

У Беластоку паклікана Ваяводскі камітэт фронта адзінасці народа

17 чэрвеня ў Беластоку адбылася канферэнцыя, на якой паклікана Ваяводскі камітэт фронта адзінасці народа.

У дакладзе старшыні Ваяводскага выканаўчага камітэта ЗСЛ — Яна Рызнара, апрача агульных задач, былі накрэслены і найважнейшыя задачы, якія трэба вырашыць на Беласточчыне.

Агульныя задачы для нашага ваяводства заключаюцца у асноўным, у ажыццяўленні новай праграмы сельскай гаспадаркі і актывізацыі малых мястэчак.

Разглядаючы найбольш пякучыя справы Беласточчыны, можна вылучыць чатыры праблемы:

1) Упарадкаванне права ўласнасці зямлі і наладжанне спраў звязаных з яе продажу праз сялян.

2) Упарадкаванне ў ваяводстве справы гандлю.

3) Пашырэнне дапамогі дзяржавы для сялянства Беласточчыны.

4) Змена метадаў кіравання сельскай гаспадаркай праз мясцовыя ўлады.

Многа клопатаў і непаразумленняў было і ёсць з класіфікацыяй зямлі. Да канца цякучай пяцігодкі гэтая справа на Беласточчыне будзе вырашана.

Дзеля гаспадарчай і культурнай актывізацыі мястэчак Беласточчыны, ставіцца задачу, каб у бліжэйшым часе выкарыстаць мясцовыя эканамічныя рэзервы.

Сейм распачаў дэбаты

над праектам 5-гадовага плана

У тым часе, калі мы аддаем да друку гэты нумар «Нівы» — Сейм распачаў дэбаты над праектам 5-гадовага плана.

18 г. м. праект плана абмеркавала Камісія гаспадарчага плана, бюджэту і фінансаў.

Дэталяў плана мы яшчэ не ведаем, аднака-ж у Сейме многа гутарыцца на тэму канцэпцыі плана і яго асноўных прынцыпаў.

Паслы, якія добра азнаёмлены з праблемамі эканомікі, мяркуюць, што план будзе апрацаваны не так дэталёва, як папярэднія — шматгадовыя планы.

У плане будуць змешчаны толькі асноўныя прынцыпы і прапорцыі развіцця паасобных галін народнай гаспадаркі і іншых галін нашага жыцця.

Паслы паказваюць на факт, што гады, ахопленыя планам, будуць гадамі тварэння новай мадэлі гаспадаркі ў нашай краіне.

Першы тыдзень — 123 мільёнаў рублёў

Аблічана ўжо вынікі першага тыдня Познаньскага кірмашу. Падаў іх да ведама на прэс-канферэнцыі ўпоўнаважаны міністра Замежнага гандлю на Кірмашы — дырэктар Максымовіч.

Як вынікае з падсумавання ўсіх кантрактаў падпісаных польскімі гандлёвымі прадпрыемствамі, у першым тыдні Кірмашу дакanана абаротаў на суму 123,2 мільёнаў рублёў (30,8 мільёнаў доляраў).

З'езд Комуністычнай партыі Германіі

Газета, «Нойес Дойчлянд» апублікавала камюніке аб з'ездзе Комуністычнай партыі Германіі і маніфест з'езду пад загалоўкам «За мір і бяспеку, супраць атамным узбраенням і мілітарызацыі». Камюнікэ сцвярджае, што згодна з пастановамі II Пленума ЦК, адбыўся З'езд КПГ, у якім прымала ўдзел 138 дэлегатаў з правам голасу і 20 дэлегатаў з правам дарадчага голасу.

З дакладам выступаў I сакратар ЦК — Макс Райман. Дэлегаты прынялі тэзісы з'езду аб забароне атамнай зброі і раззбраення, а таксама аб утварэнні мірнай дэмакратычнай Германіі.

З'езд пастанавіў звярнуцца з маніфестам да жыхароў ФГР і выслаць віншавальны ліст да прэзідэнта ГДР Вільгельма Піка, а таксама да ўсіх змагароў за мір, якія знаходзяцца ў астрогах.

На закрытым пасяджэнні з'езду выбрана ЦК Комуністычнай партыі Германіі.

У абрадах з'езду удзельнічалі прадстаўнікі замежных комуністычных і рабочых партыяў.

Ва ўсёй краіне сенакосы праводзяцца поўнай парай. Пагода спрыяе. На лугах растуць, як грыбы пасля дажджу, стагі сена. Сяляне! Спяшайце з уборкай сена!

На здымку: сяляне з ПГР — Особовіцэ (Врэцлаўскае ваяводства) звозяць гатовае сена.

Фото — ЦАФ.

Літоўцы ў Польшчы

У сувязі з Дэкадай літоўскай культуры, ў Польшчу прыбывае дэлегацыя Літоўскай ССР. Узначальвае дэлегацыю намеснік старшыні Рады Міністраў ЛССР — К. Прэіксас. У склад дэлегацыі ўваходзяць вучоныя, дзеячы літаратуры, працаўнікі асветы, журналісты і артысты.

Прыбывае таксама Дзяржаўны ансамбль песні і танца Літоўскай ССР, струнны квартэт і група салістаў.

Выступяць яны з канцэртамі ў Варшаве, Беластоку, Вроцлаве, Любліне, Лодзі, Кракаве, Быдгашчы, Гданьску і Торуні.

Першы Кітайскі аўтамабільны завод у Чангуне выпрадукаваў у гэтым годзе 3 246 аўтамабіляў.

На здымку: Новыя Кітайскія аўтамабілі

Фото — ЦАФ

Візіт Н. А. Булганіна і Н. С. Хрушчова

ў Фінляндыі

Візіт прэм'ер-міністра СССР Н. А. Булганіна і члена Прэзідыума Вярхоўнага совета СССР — Н. С. Хрушчова ў Фінляндыі і апублікаванае камюніке аб выніку праведзеных у Хельсінкі размоў, паміж дзяржаўнымі дэлегацыямі СССР і Фінляндыі — з'яўляюцца яшчэ адным доказам карысці, якія можна дасягнуць у выніку ажыццяўлення, у штодзённым жыцці, прынцыпу суіснавання.

Не гледзячы на розніцы ў дзяржаўным ладзе, дзякуючы добрай волі як з аднаго, так і з другога боку, суадносіны паміж СССР і Фінляндыяй наладжваюцца як найлепш.

Як вынікае з апублікаванага камюніке абодва ўрады імкнуліся да ўтрымання далейшага трывалага супрацоўніцтва пастанавілі пашырыць тавараабмен.

У гэтай мэце падпісана дадатковы пратакол, які прадугледжвае дадатковы абмен таварамі ў 1957 годзе на суму 100 мільёнаў рублёў.

Гэта будзе несумненна, вялікай дапамогай для Фінляндыі, якая ў сучасны момант сустракаецца з гаспадарчымі цяжкасцямі.

Пры гэтым трэба сказаць, што візіт Н. А. Булганіна і Н. С. Хрушчова ў Фінляндыі мае на многа шырэйшае значэнне.

Гэты візіт напэўна прычыніцца да паправы адносін паміж СССР і іншымі поўночнымі дзяржавамі.

Н. А. Булганін у гутарцы з журналістамі моцна падкрэсліў, што СССР заўсёды ставіў сабе за мэту, утрыманне трывалага міру ў Поўночнай Еўропе.

Да дэкады літоўскай культуры ў Польшчы

Сувязь Янкі Купалы з літоўскай літаратурай

Шмат супольнага ёсць у гісторыі літоўцаў і беларусаў. І сувязі літоўска-беларускія сягаюць карэннямі глыбока ў мінулыя стагоддзі. Рознымі былі гэтыя сувязі. Іншымі яны былі паміж феадаламі-прыгняталънікамі і іншымі паміж працоўным літоўскім і беларускім народамі, аднолькава адчуваючымі на сваіх плячах ярмо феадальнага ладу.

Супольнасць крыўд, інтарэсаў і імкненняў працоўнага літоўскага і беларускага народаў заўсёды збліжалі гэтыя народы, злучалі іх у дружную братэрскую сям'ю, узнімалі на супольныя змаганні за справядлівасць і для беларусаў і для літоўцаў. Гэтак было ў часы феадальнага прыгнёту ў Вялікім Літоўскім Княстве, гэтак было ў 1863 годзе, калі беларускія і літоўскія сяляне ўзняліся на заклік Кастуся Каліноўскага супраць царскага, соцыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, гэтак было яшчэ многа разоў.

Цяпер паміж літоўскім народам і беларускім ужо ў новых умовах дружба працягваецца і культурныя сувязі ўзмоцніліся, пашырыліся. Так злажылася, што дэкада літоўскай культуры ў Польшчы, якая пачынаецца 23 чэрвеня, якраз супадае з вялікім нацыянальным святам беларусаў, менавіта 75 гадавінай з дня нараджэння вялікага беларускага паэта, класіка беларускай літаратуры — Янкі Купалы.

У сувязі з гэтым хочацца звярнуць асаблівую ўвагу на сувязь Янкі Купалы з літоўскай літаратурай, яго асабістыя кантакты і дружбу з літоўскімі пісьменнікамі і паэтамі.

Янка Купала быў вялікім прыяцелям братняга літоўскага народа, цікавіўся яго культурай і літаратурай, супрацоўнічаў з літоўскімі пісьменнікамі і паэтамі. У сваю чаргу літоўскі народ любіў і шанаваў Янку Купалу. Літоўскія пісьменнікі высока ацэньвалі творчасць Янкі Купалы.

Янка Купала добра ведаў Літву. Яшчэ ў пачатку сваёй творчай дзейнасці ў 1907 г. Янка Купала ўпершыню прыехаў у сталіцу Літвы — Вільнюс. Вільнюс у той час з'яўляўся таксама цэнтрам і беларускага вызваленчага руху. Тады гуртавалася тут перадавая беларуская народная інтэлігенцыя і выдавалася беларуская газета «Наша Ніва». Янка Купала супрацоўнічаў з рэдакцыяй «Наша «Ніва», у якой друкаваліся першыя яго вершы.

Другі раз Янка Купала прыехаў у Вільнюс у 1913 годзе. На гэты раз ён аж да 1915 года сам рэдагаваў «Нашу Ніву». У Вільнюсе Купала напісаў рад твораў. Рукапісы многіх твораў Купалы і цяпер захоўваюцца ў Цэнтральнай бібліятэцы Акадэміі навук Літоўскай ССР, як каштоўныя дакументы, якія сімвалізуюць дружбу літоўскага і беларускага народаў.

Знаходзячыся ў Вільнюсе, Купала пазнаёміўся і пасябраваў з літоўскім паэтам Людасам Гірам. Людас Гіра, тады яшчэ малады паэт высока цаніў творчасць Янкі Купалы і перакладаў яго вершы на літоўскую мову. У паэзіі Янкі Купалы Людаса Гіра захапляла асабліва яе тэматыка і блізкасць да народных песень.

У Вільнюсе Янка Купала прымаў удзел у дзейнасці Літоўскага культурнага клуба «Рута», у памяшканні якога ў 1913 годзе сіламі беларускага тэатральнага гуртка была пастаўлена п'еса Янкі Купалы «Паўлінка», таксама напісаная ім у Вільнюсе.

Купала часта наведваў літаратурныя вечары, арганізаваныя літоўскімі літаратарамі.

Пасля ўстанаўлення ў 1919 годзе ў Літве панавання буржуазіі, супрацоўніцтва паміж літоўскімі і беларускімі пісьменнікамі было часова спынена. Але і ў гэты час імя Янкі Купалы было шырока вядомым у асяроддзі перадавых літоўскіх пісьменнікаў.

З устанаўленнем у Літве савецкай улады, устанавілася ізноў дружба і сувязь паміж пісьменнікамі абодвух краін. Ужо ў 1940 годзе, калі святкавалася 35-годдзе літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы, на гэты юбілей у Мінск прыехалі літоўскія пісьменнікі Петрас Цвірка і Антанас Венцлова. Пасля гэтай паездкі Петрас Цвірка напісаў артыкул, надрукаваны ў газеце «Тыеса» — «Юбілей Янкі Купалы», у якім падкрэсліў значэнне Купалы не толькі для беларускай, але і для ўсёй савецкай літаратуры.

У маі 1941 года Янка Купала разам з Якубам Коласам і іншымі дзеячамі культуры Беларускай ССР, наведаў Вільнюс. У чэрвені таго-ж года Янка Купала ізноў пабываў у Літве, на гэты раз з беларускімі пісьменнікамі П. Броўкай і М. Лыньковым. Вось, як успамінае гэтую сустрэчу К. Корсакас — пісьменнік — правадзейны член АН ЛССР: «Вялікай была прывабнасць Янкі Купалы і як чалавека і як паэта. З той пары назаўсёды застаўся ў маёй памяці яго жывы вобраз».

У час Айчыннай вайны літоўскія пісьменнікі чула ўспрымалі кожнае новае выступленне народнага беларускага паэта. Калі ў першыя дні вайны быў надрукаваны артыкул Купалы «Нямецкі фашызм — злейшы вораг беларускага народа», — буйнейшая літоўская паэтэса Саламея Нерыс пераклала яго на літоўскую мору, каб мог быць перададзены па радыё і пачуты ў акупіраванай гітлераўцамі роднай Літве. Многія вершы літоўскіх паэтаў: Саламеі Нерыс, Людаса Гіры, Антанаса Венцлова ваеннага часу перакліkaліся з думкамі і пачуццямі, выказанымі ў артыкуле Янкі Купалы.

У пасляваенныя гады на літоўскай мове з'явілася многа новых перакладаў вершаў Янкі Купалы. Вершы Купалы перакладалі, апрача вышэй памянутых і В. Рэймерыс, Э. Мэжэлайціс, А. Жукаўскас, Э. Матузявічус і інш. На некаторыя вершы Янкі Купалы літоўскія кампазітары напісалі музыку.

Юбілей, прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння і 10-годдзю з дня смерці Янкі Купалы, быў шырока адзначаны грамадскасцю Літвы. У сувязі з гэтым юбілеем адна з вуліц Вільнюса, на якой Янка Купала пражыў некалі 5 гадоў названа яго імем, а на адным доме, у якім жыў паэт устаноўлена мемарыяльная дошка.

Юбілей Янкі Купалы літоўскі народ адзначае, як сваё нацыянальнае свята.

Bičiulai

(артыкул прысвечаны дэкадзе літоўскай культуры ў Польшчы)

Biciulai — па-літоўску абазначае — сябры. Так называюць літоўцы беларусаў. Мае гэта сваю гістарычную, спрадвечную дашыю бо гістарычны лёс літоўцаў і беларусаў непарыўна звязаўся. Нават цяжка было-б знайсці такі другі прыклад у гісторыі іншых народаў. Па сённяшні дзень на Літве можам сустрэцца з уплывамі беларускай культуры і наадварот: на Беларусі можна сустрэцца з уплывамі літоўскай культуры і літоўскіх звычаяў. На працягу многіх стагоддзяў літоўцы і беларусы вялі супольную барацьбу супраць супольнага ворага. Перш супраць татараў, пасля супраць крыжацкага і шведскага нашэсця. На працягу цэлых стагоддзяў ішла ўпартая барацьба супроць польскага магнацтва і шляхты. Пасля разам насілі кайданы царскай няволі, разам узнімаліся на паўстанчую барацьбу і разам у кайданах вандравалі ў далёкія сібірскія тайгі.

Хаця іншая мова, але геаграфічнае палажэнне і гістарычныя падзеі заўсёды аб'еднаўвалі літоўцаў і беларусаў, а слова biciulai — сябры, мае тут глыбокі сэнс.

Поўночная частка Сейненскага павета даволі ўзгорыстая. Між гэтымі ўзгоркамі, у грамадах: Пуньск, Відугеры, Клайвы, Ядалішкі спрадвеку жывуць літоўцы. Так, як і ў беларускіх вёсках, так і тут стаяць хаткі з

Помнік для Георгія Матулявічыуса ў вёсцы Крайвяны, каля Пуньска, які супольнымі сіламі будуе моладзь.

Фото — А. О.

саламянымі стрэхамі, людзі аруць зямлю, маюць свае радасці і смуткі. Кожны літоўскі гаспадар лічыць справай гонару мець добрага каня — на гэта не шкадуюць часу і ганарацца сваімі коньмі.

Як-бы «сталіцай» літоўцаў у Польшчы ёсць размясціўшаеся паміж маляўнічых узгоркаў, над прыгожым возерам, аселішча Пуньск. Старое гэта аселішча. Ужо ў XVI — стагоддзі польскі кароль Зыгмунт Аўгуст даў яму касцёльныя правы. Ваенныя знішчэнні часта пакідалі тут толькі горбы попелішчаў — людзі аднак упарта вярталіся на гэтыя руіны.

Прыбыўшы ў Пуньск адразу накіроўваюся ў Літоўскі Дом культуры. У адной палове гэтага дома змяшчаецца Літоўскі агульнаадукацыйны ліцэй, а ў другой—прасторная зала і пакоі для культурнай працы. Прафесар Юзэф Ваіна і працаўнікі Літоўскага таварыства: Альдона Леанчікаітіе і Юльян Канстантынавічіус паказваюць мне падшыўку «Ні-

Літоўскі Дом культуры ў Пуньску.

Фото — А. О.

вы», якую, хаця і з вялікім трудам, але чытаюць, і з якой знаёмяць людзей наведваючых Дом культуры.

Мяне аднак, перш за ўсё, цікавяць справы культуры. Пачынаем на гэту тэму размову. Даведваюся, што Дом культуры мае вялікі ўплыў на кшталтаванне літоўскай культуры ў гэтай аколіцы; што асноўныя намаганні Галоўнага праўлення Літоўскага таварыства накіраваны на справы культуры і г. д. Ужо некалькі год, як існуе 45-асабовы літоўскі хор, якога арганізатарам, душой і адначасова дырыжорам, з'яўляецца звычайны селянін - самавук Вінцас Валінчіус. Гэты хор ведае і Варшава, і Беласток, і ўся тутэйшая аколіца. Рэпертуар хору — гэта пераважна мясцовыя, рэгіянальныя песні як: «Дзе плыве Шэшупа», «Учора пакахаў», «Народжаны літоўцамі», «Ой, не пытай, дзе радзіма мая» і г. д. Спяваецца ў іх і аб адданай працы, і аб каханні, і аб бязмежнай любві да сваёй бацькаўшчыны. Цудоўныя народныя ўборы зрабілі самі харысты.

Маладая, прывабная Альдона Леанчікаітіе ў мінулым годзе з 8-мі дзяўчынак сарганізавала добры танцавальны калектыў. Прывабныя літоўкі зачароўваюць прыгожымі ўборамі і харастом народнага танца. Матывы і мелодыі да танцаў, якія калісь танцаваліся тут, а цяпер ужо ішлі ў забыццё, марзольна збірана ад бабуляў і дзядуляў. Праца аплацілася. Калі Анастазіяс Мазаускас заграе на гармоніку, Альдона, Берутіе, Рута, Генавайтіе, Марытіе, Онутіе, Ангіеле і Тэрэса зачароўваюць людзей сваім танцам. Такія танцы, як: «Суктыніс», «Евэ» (Чаромха), «Кепурыне» (танец з шапкамі), «Блаздзінгеле» (аб птушцы) і шмат іншых неаднаразова паўтараліся на «біс» — танцуюць іх на забавах.

У сучасны момант арганізуецца 30-асабовы тэатральны калектыў.

Прафесар Ваіна і Канстантынавічіус падрыхтоўваюць гэты калектыў да пастаноўкі літоўскага вяселля. Словы вясельных песень, прамоў сватоў, прыпеўкі дружак і г. д. — усё гэта збіраецца ў тутэйшым насельніцтве. Надзвычай шпарка развіваецца культурнае жыццё ў літоўскіх вёсках. Вось некалькі кароткіх даных:

У Навінніках працуе 8-асабовы дзявочы танцавальны гурток і 25-асабовы хор. У Відугерах — хор і тэатральны гурток, які ўжо ад даўжэйшага часу выступае з пастаноўкай п'есы «Страшныя часы», карыстаючайся вялікай папулярнасцю. Ёсць яшчэ мастацкія гурткі ў Клейвах, Вілкапедзях, Войтакемях, Крайвянах і Вайцюлішках. І ўсе яны не меншыя, як 20—30 асоб. Але на гэтым яшчэ не канец — арганізуюцца новыя мастацкія гурткі. Не толькі моладзь, але і старэйшыя з запалам горнуцца да мастацкай самадзейнасці, што варта пахваліць і ўзяць за прыклад.

Пры Доме культуры існуе амаль 1.000-тамовая бібліятэка з літоўскай літаратурай. Ёсць тут і класікі, і сучасныя пісьменнікі: Крыстіян Данелаіціс, Петарыс, Дыянізас Пашко, Матіяс Валынчас, Ян Майроніс і шмат іншых пісьменнікаў, кніжкі якіх можна знайсці ў гэтай бібліятэцы.

Найбольш паважаным і найбольш папулярным пісьменнікам у Пуньску з'яўляецца Антанас Віенуоліс. Яго кніжкі «На ростанях», «Напярэдадні» нагвалт расхопліваны насельніцтвам. Вечарамі над прачытанымі кніжкамі адбываюцца спрэчкі, чытаюцца вершы, што ўплывае на значны ўзрост чытачоў кніжак на роднай мове.

У Доме культуры з захапленнем узіраўся я на некалькі сот экспанатаў падрыхтаваных на выстаўку народнай творчасці. Чаго там няма: узорыстыя дываны і ручнікі, паясы, старыя кутыя ў жалезе і рэзбяныя ў дрэве крыжы, і фігуркі святых, жаночыя ўборы на галовы і г. д. У Доме культуры знаходзім культ спадчыны вякоў усяму, што жыве сярод народа, дзеля таго хіба і ніхто ад яго не адхінаецца і мабыць гэта прычыняецца да развіцця культуры, аб якой можна яшчэ многа чаго пісаць.

Вучні 8-га класа Літоўскага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Пуньску. У сярэдзіне прафесар Юзэф Вайна.

Фото — А. О.

А як маецца справа асветы?

У Пуньску існуе Літоўскі агульнаадукацыйны ліцэй кіраваны настаўнікамі Стаскелюнасам і Вайнам. Гэты ліцэй між іншым выпускае настаўніцкія кадры. У гэтым годзе двух вучняў паступяць у Вільнюсы ва ўніверсітэт. Апрача таго існуе 20 пачатковых літоўскіх школ. Моладзь ахвотна, з гарачай любоўнасцю вывучае сваю родную мову. Пры назучанні таксама як і ў нас ёсць шмат цяжкасцей.

Здзіўляючай з'яўляецца масавая схільнасць моладзі да асветы, культуры, клапатлівасць за захоўванне нацыянальных традыцый, пашана для помнікаў мінуўшчыны.

Вось невялікі, а як значны прыклад.

У 1864 г. царскі ўрад забараніў пісаць кніжкі лацінкай, а прымусова ўвёў кірыліцу. Літоўскія патрыёты ўсялякімі сродкамі збіралі фонд, выдавалі кніжкі па-за межамі краіны, якія патаемна пераносілі цераз граніцу і распаўсюджвалі як самы цэнны скарб.

У Крайвянах, каля Пуньска, жыў у гэты час селянін Георгі Матулявічыус. Пакінуў ён зямлю, узяў мяшок на плечы і прыкінуўшыся за вандроўнага гандляра патаемна разносіў кніжкі, хадзіў заграніцу, патрапіў на вачах вышмыгнуцца царскай ахове. Яго сутаварышы павандравалі на Сібір, а сам Матулявічыус разнёс тысячы кніжак. Людзі натварылі аб ім легендаў. Сёння моладзь гэтай вёскі супольнымі сіламі ставіць помнік — вялізную каменную калонну з мемарыяльнай дошкай.

Багата падрыхтаваліся літоўцы да дэкады сваёй культуры. 22 чэрвеня ў Беластоку выступае хор і танцавальны калектыў з Пуньска, сарганізавана выстаўку народнай творчасці.

На вёсках каля Пуньска будуць чытаны лекцыі па гісторыі літоўскай літаратуры. У многіх мясцовасцях адбудуцца выступленні мастацкай самадзейнасці, а на двух былых замкавых горах, у Клейвах і Еглінцы адбудуцца багатыя фестыны. Апрача таго, прадугледжана дэманстрацыя літоўскіх кінофільмаў і г. д.

У дні дэкады літоўскай культуры прыедуць у Польшчу з Літоўскай ССР Дзяржаўны ансамбль песні і танца, а з Польшчы туды паедзе калектыў «Шлёнск, гэтак агульна прадстаўляючы, жывуць нашы сябры - суседзі — літоўцы.

Падчас размовы з многімі людзьмі, я імкнуўся пазнаць іх сэрцы і душы. Вяковы ўплыў польскіх магнатаў, царызма, потым санацыі, фашызма, пакінулі свае сляды ў сэрцах гэтага народа. Многім запала горыч у сэрцы, нянавісць. Асабліва моцна адбілася палітыка, парушаючая рэлігійныя пачуцці.

Аднак новая палітыка партыі і ўрада, дзейнасць Літоўскага таварыства змяняюць усё на лепшае.

Літоўцы прасілі мяне, каб перадаць у «Ніве» шчырыя прывітанні для ўсіх яе чытачоў і напісаць, каб нашы калектывы наведвалі іх.

Трэба — гаварылі — шчыльней зблізіцца да сябе, лепей пазнаць народную культуру.

Ну, дык да пабачэння biciulai!

Тэкст і фото —
А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Дзяўчаты — удзельніцы танцавальнага Літоўскага гуртка ў Пуньску: Альдона Леончікаітіе, Тэрэса Брыліс, Ангеле Огуркіс, Генавайтіе Ігот, Элене Закараўскайтіе.

Фото — А. О.

ЗЛАЧЫНСТВА І КАРА

Сярод маляўнічых пагоркаў, у Сакольскім павеце, далёка ад бітых дарог, і гарадоў, ляжыць быццам загубленая, невялічкая беларуская вёсачка — Вызгі.

Людзі тут спакойныя, з дзеда - прадзеда займаюцца хлебаробствам, на незусім ураджайнай, пясчанай глебе.

У гэтую вёсачку 11 лютага г. г. накіраваліся два неразлучных сябры — Лявонь Кунда з суседняй вёскі Церпейкі і Уладзімір Мазур з недалёкіх Міленкаўцаў.

Мэта «экскурсіі» — выпіць і загуляць. Аднак не за свае грошы.

Хто яны такія, гэтыя «экскурсанты»?

Лявонь Кунда, вядомы на ўсёй аколіцы, як хуліган і п'яніца, якому без якой-колеч прычыны пабіць, зняславіць чалавека—значыць тое, што раз плюнуць. Некатарыя яго памятаюць, як тэррарыста, які ў 1945—г. г. пагрозамі прымушаў беларусаў да выезду за мяжу.

Яго сябра, Уладзімір Мазур, жанаты, бацька двух дзяцей — гэта іншы тып хулігана. І ён любіць пап'янстваваць.

Ходзяць чуткі, што калі яму спадабаецца жанчына — дык ён нават і гвалту не адкіне. Вось гэтыя тыпы прыйшлі ў спакойную вёсачку, выпілі «пад рызыку» у свайго сябра Янкі Савася і пайшлі хадырам па вёсцы.

Ужо сцямнела, калі яны хістаючыся палыйшлі да старэнькай, Мазуровай хаткі-лепянкі. У хатцы апрача хворага Алеся былі: 70-гадовая яго маці Зося, малалая прыгожая жонка Надзея і двое маленькіх дзяцей.

Уладзімір Мазур увайшоў, зірнуў быццам воўк навокал і без прывітання, хістаючыся накіраваўся да Надзі, якая сядзела на ложаку. Прысеўшы ён бесцырымонна, на вачах усіх, намагаўся абняць яе і прыцягнуць да сябе. Перапалоханая Надзея падравалася з ложака і выхапіўшы маленькае дзіцё з калыскі пачала ім засланяцца.

— А ты гэта што надумаў, гіцаль — загаласіла старэнькая Зося — чаго ты тут хочаш?

—Ну, не крычы старая — забалбатаў п'яны хуліган, — ты лепш забяры вось гэтага нялойду (паказаў пальцам на Алеся) ды йдзі пашукай з пляшку гарэлкі. Я маю «інтэрас» да Надзеі.

У хаце Мазуроў не заўсёды хлеба ўдосталь бывае, а тут хуліган дамагаецца гарэлкі,

— Адкуль-жа яе ўзяць табе? — спытала бабка.

70-гадовая бабка.

— Хадзі я нешта табе скажу, — загадаў хуліган.

Бабка выйшла з ім у сенцы.

— Ты бабка нічога не гавары, — пачаў хуліган. Я да Надзеі маю «інтэрас». Ну, ведаеш які... «пагуляю» ды пайду.

Бабку аж заткнула. — Не, гэтаму ніколі не быць, — рашуча адказала яна. Лепш нас пакінь у спакоі ды ідзі сваёй дарогай. А то людзей паклічу, — пагразіла яна.

— Ну, тады я з табою... — крыкнуў хуліган і схапіўшы за горла 70-гадовую бабку пачаў яе валіць на падлогу у сенцах.

Алесь з Надзеяй пачулі крык бабкі, выбеглі, ушчаміліся за хулігана і намагаліся выкінуць, але той увярваўся дахаты. За ім уляцеў сябра Кунда і пачаў пазверску распраўляцца з хворым Алесям. Пабіў яму галаву, твар. Алесь заліўся крывёю і ўпаў на падлогу: Кунда накінуўся на старую Зосю і так яе пхнуў, што зазначыўшы паляцела пад сцяну. У хаце паднялся крык,плач дзяцей: — Р-а-т-у-у-у-й-це!!!. Пачалі збягацца людзі.

Хуліганы перавярнуўшы ў хаце ўсё дагары нагамі выйшлі і са спевам як «пераможны» накіраваліся за вёску.

Надзя ўсхліпваючы, сярод ночы ў падскоках бегла на пастарунак аддеглы 7 км. Думала знайсці там апеку і справядлівасць.

Заспаны міліцыянер пацісуўшы плячыма, адказаў: — Каго мы там будзем шукаць па ночы?

На другі дзень Надзя накіравала справу ў Павятовы суд. Хуліганы зразумелі, што з імі можа быць кепска. Трэба было нешта рабіць, нейк выкруціцца ад гэтай непрыемнай справы. Кунда — звыраднелы хуліган — коратка заявіў Надзеі:

— Калі не будзеш маўчаць — дык спалю. Уладзімір Мазур пастанавіў больш далікатна затушаваць справу. Прымусіў Надзею згадзіцца на 1.200 зл.

Ад часу злачынства ў Вызгах мінула амаль поўгода. Суд у Саколцы яшчэ не разгледзіў гэтае справы. Чаму?

У сакратарыяце Павятовага суда ў Саколцы, кіраўнік сакратарыята адкрывае перад намі вялікую шафу напоўненую неразгледжанымі справамі — ляжыць справа хуліганаў Кунды і Мазура. — Такіх спраў, як гэтая, — кажа кіраўнік сакратарыята — у гэтым годзе маем ужо 300. Дагэтуль суд разгледзіў толькі 50. Падумайце самі — кажа ён — ці двух суддзяў змогуць разгледзіць больш спраў? Таму невядома, калі будзе разгледжана справа Кунды і Мазура.

А хуліганы Кунда і Мазур і ў далейшым смяюцца з параграфаў, мэтай якіх з'яўляецца бараніць недатыкальнасць асобы і чалавечую годнасць.

Калі-ж нарэшце нашы суды будуць мець магчымасць стаўца такімі апаратыўнымі каб злачынцы не хадзілі бяскарна, каб 74 артыкул нашай канстытуцыі, у якім, у §1 сказана: — «ПНР гарантуе грамадзянам асабістую недатыкальнасць...», у сапраўднасці гарантаваў асабістую недатыкальнасць і чалавечую годнасць.

В. БАРШЧЭЎСКІ
А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Як зрабіць громаадвод

Вось такі, як на здымку громаадвод зрабіў сам Мікола Жаваранак з вёскі Грэбяні (Дубровскі павет).

Буры і пяруны прыносяць шмат шкоды насельніцтву. Кожны гаспадар павінен забяспечыць свае будынкі ад пяруноў. Трэба зрабіць сабе громаадвод. Даўнейшая практыкавана громаадводы на высокіх стаўбах, але яны не прыносілі патрэбнай карысці ў сувязі з малым радыусам дзеяння. Цяпер кожны гаспадар можа абсталяваць гэткі громаадвод. Зрабіў яго сам сабе Мікола Жаваранак (вёска Грэбяні, Дубровскі павет) абсталяваў громаадвод на падставе опісу ў кніжцы — значыцца не патрэбная тут вялікая штука.

Кожны, хто хоча, (а сам не можа зрабіць), абсталяваць гэткі громаадвод, павінен звярнуцца ў Павятовую пажарную каменданту, дзе атрымае бліжэйшыя інфармацыі, а нават патрэбны матэрыял.

Варта аб гэтым падумаць, аб карысці здаецца не трэба тут нікога пераконваць.

Мікола Жаваранак

Тэкст і фото А. О

Пісьмовыя парады чытачам

Дарагія чытачы!. Многія з вас напэўна не могуць вырашыць шматлікіх спраў, цікавяць Вас напэўна палітычныя, гаспадарчыя і іншыя праблемы, якіх ніхто вам не зможа растлумачыць. У выніку таго рэдакцыя адкрывае спецыяльны аддзел парад, у які можаце прысылаць лісты з запытаннямі аб розных справах. Аддзел будзе дакладна і абшырна адказваць Вам на ўсё. Атрымаеце хутка патрэбныя Вам інфармацыі.

Адказы на пытанні, якія будуць цікавіць большую колькасць нашых чытачоў будзем змяшчаць на старонках «Нівы».

Дарагія чытачы смела выказвайце свае думкі. «Ніва» хоча вам дапамагчы.

Як не зможаце па-беларуску — то пішыце так як умееце: па-руску, па-польску, па-украінску.

Наш адрас: Беласток, рэдакцыя «Нівы», паштовая скрынка 233 з дапіскай «Аддзел парадаў».

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана

Працяг
(Старонкі маленства Янкі Купалы).

Упершыню ў Чаховічаў ён пазнаёміўся з рэвалюцыйнай літаратурай. Трымаў у руках і чытаў выдадзеныя за мяжой кнігі аб паўстанні 1863 года. У кнігах было напісана пра нянавісць да царызма і любоў да свабоды. Але найбольш падабаліся Янку вершы. Страшэнна хацелася яму спаткацца з чалавекам, які іх складае, з паэтам. Ва ўяўленні Янкі ён абавязкова павінен быць нейкім незямным стварэннем. Многа разоў перачытваў хлапец творы Пушкіна, захапляўся іх прыгожасцю. Адно абражала — аб якой «чэрні» гаворыць паэт, ці не мае ён на мэце мужыкоў - хлебаробаў? А хто-ж іх абароніць, хто навучыць іх шанаваць сябе саміх і не схіляцца перад панамі? Усё часцей непакоілі Янку трывожныя думкі.

Часам Чаховіч уголас чытаў свайму госцю падлетку ўрыўкі з забароненых кніг. У Янкі разгараліся вочы, нараджаліся ўсё новыя і новыя пытанні.

І гэты вечар, як заўсёды, Янка пайшоў ад Чаховіча з запасам, новых, яшчэ нячытаных кніг. Цяпер яны ляжалі ў яго за пазухай, грэлі. Ён спяшаўся, у спіну яго падганяў вецер, узнімаючы цэлыя клубы пяску і пылу. А ў галаве раіліся ўспаміны пра Валодзю. Вось каб зноў спаткацца з ім, падзяліцца думкамі!

На неба напаўзлі чорныя хмары, навіслі над зямлёй. Не было чым дыхаць. Час-ад-часу ўспыхвалі бліскавіцы. Быццам мечам пасекла маланка чорны небасхіл. Ударыў гром. Янка падбег да адзінокага нерухомага дуба, прытуліўся спіной да шурпатага камля. Нідзе паблізу не было хаты. Напярэдзе зубчастай сцяной чарнеў лес. Над верхавінаім ёлак бліснула, нырнула ў глыбіню маланка. Было вельмі страшна. Налецеў віхор, круціць галіны, зрывае лісце. Усё шчыльней туліцца Янка да дуба. Мільгаюць маланкі, грыміць гром. На вачах у Янкі маланка запаліла высокую сасну на ўзлессі. Здавалася, з хвіліны на хвіліну полымя ахопіць увесь лес, усё поле. Але вось паліў дождж. Барабаніць аб зямлю. Сячэ халодныя струменямі. Цяпер ужо Янка туліцца да дуба грудзьмі, каб захаваць кнігі. Зверху, над самай яго галавой зноў перасекла небасхіл маланка, прагрымеў, перакатваючыся рэхам па лесе, гром. Зашумеў лес, зашалесцелі травы. На тысячу галасоў загаманіла вакол прырода, быццам таемныя, схаваныя сілы абудзіліся ўпершыню, упершыню далі сабе поўную волю.

Увесь мокры, узрушаны і стомлены вярнуўся Янка дадому. Навальніца прайшла. Вокны іх невялікай хаткі былі шырока расчынены, белыя фіранкі адсунуты. Паравярнуўшыся тварам да акна, ляжаў на ложку хворы бацька, у нагах, нізка схіліўшы галаву, сядзела маці.

ЗНОЎ ВЯСНА.

Цурчэлі, спявалі, збягаючы з пагоркаў, ручаі. Пераскокваючы цераз іх Ясь спяшаўся ў школу.

Заўсёды хадзіў ён адной дарогай. Сем з лішкам вёрст не здаваліся яму вялікай адлегласцю. Паглыбіўшыся ў свае думкі, цешыўся прыродай, ён непрыкметна іх праходзіў. І не было выпадку, каб спазніўся на заняткі. Дзе там?! Амаль кожную раніцу вартаўнік, адкінуўшы засаўку на дзвярах, бачыў ля іх худзенькага Луцэвіча. Нярэдка кнігі і сшыткі Янкі, абгорнутыя ў чыстую анучку, зверху былі пакрыты інеем.

— Ты што-ж гэта, хлопец, з першымі пеўнямі ў школу спяшаешся? — забурчыць вартаўнік.

— Вучыцца люблю!..

Заўважыў здольнасці Янкі і настаўнік Кульбацкі. Са здавальненнем браў у рукі яго сшыткі, не раз пры ўсім класе гаварыў:

— Разумная галава ў Луцэвіча... Усім-бы вам з яго прыклад браць... Што ні запытай, ён гатовы адказаць...

Успамінаецца гэта Янку, калі з гары перад ім адкрываецца аколіца Беларучы.

За год усё стала яму знаёмым. Вось у сасонніку бліснуў купал капліцы, там могілкі. А насупраць на высокім пагорку стаіць карчма. Яна засланяе сабой ўрослую ў зямлю несамавітую хату, якую ўсе бацькі агулам наймаюць пад школу. Паглядзеў на яе Янка, і сэрца замерла. Да чаго-ж яна яму дарагая, гэтая школа. Як жыць без яе? Калі-б можна было вучыцца далей... Ёсць-жа такія шчаслівыя...

Цурчыць, булькае побач вясенні ручай, імчыцца ў рэчку.

А ў школе настаўнік выдаў яму пасведчанне аб сканчэнні трохкласнага народнага вучылішча, павіншаваў...

Так за адзін год, правільней за адну зіму, Янка скончыў Беларускую трохгадовую школу.

— Табе, вядома, трэба вучыцца далей. Прасіся ў бацькі ў горад, — сказаў на развітанне настаўнік.

*) Пачатак глядзі ў № 17, 18, 19, 20, 21, 22 і 23 24

АКТУАЛЬНАЯ СПРАВА

(У справе арганізацыі Беларускага музея ў Польшчы)

У нумары 21 беларускага тыднёвіка «Ніва», у артыкуле пад загалоўкам: «Трэба паказаць грамадству Польшчы матэрыяльную культуру беларусаў», тав. М. Матэйчук заклікае беларусаў пражываючых у Польшчы да стварэння беларускага музея і высоўвае канкрэтныя прапановы, адносна рэалізацыі гэтай справы.

Публічнае выступленне тав. М. Матэйчука ў справе так важнай і актуальнай для беларускай культуры, трэба прывітаць і ўсебакова падтрымаць.

З самай думкай аўтара аб стварэнні беларускага музея, трэба згадзіцца ўсім беларусам, але з прапановамі рэалізацыі поўнасцю згадзіцца нельга.

З загалоўка вынікае, быццам тав. Матэйчук хоча арганізаваць беларускі музей для таго толькі, каб «паказаць грамадству Польшчы матэрыяльную культуру беларусаў». І паказвае гэтую культуру толькі ў некалькіх галінах, як: ткацтва і інш.

Наша народная культура вельмі багатая і ўсебакова цікавая. Мы з гордасцю павінны паказаць нашае, многімі вякамі створанае народнае багацце, як у галіне культуры матэрыяльнай, так духовай і грамадскай.

Хай-жа людзі пабачаць і пазнаюць беларускую культуру, хай пачытаюь прыгожую беларускую народную літаратуру: быліны; хай пазнаюць народную мудрасць-філасофію, якая крыецца ў прыказках, пагаворках і афарызмах; хай пачуюць нашу хвалюючую народную песню, у якой адлюстроўваецца беларуская душа, геніяльныя мастацкія здольнасці беларускага народа, радасць і гора, сум і вясёласць, жартаўлівасць, што спадарожнічала яму на працягу многіх вякоў.

Наша народная культура дасць пераканаўчыя «лекцыі» аб мінулым беларускага народу. Слабых і хістаючыхся пераканае аб бессмяротнасці, сіле свайго народу, яго дастоінстве і роўнапраўнасці ў сям'і народаў усяго свету.

Падсумоўваючы сказанае, трэба сцвярдзіць, што народная культура ва ўсіх сваіх адценках, адыгрывае вялікую навуковую ролю, як гістарычны матэрыял; дазваляе папулярызаваць народ, які з'яўляецца яе стваральнікам і дзеля таго мы павінны захаваць яе, як самы цэнны помнік. Гэтага мы павінны павучыцца ў іншых народаў.

Мне здаецца, што пераходзячы да практычнага ажыццяўлення справы стварэння беларускага музея ў Польшчы, мы павінны сканцэнтраваць нашу ўвагу на ўсёй нашай народнай культуры ў цэласці, а не выдзяляць толькі «бліскучыя» і кідаючыеся ў вочы некаторыя галіны матэрыяльнай культуры, як вынікала-б з артыкула тав. Матэйчука (магчыма, што ў яго гэта вынікае са скромнасці і няверы ў шырокі размах закранутай справы).

Для гісторыі важнае не толькі, скажам, калясніцтва, ганчарства. Вялікае значэнне мае нават і крэсіва, і жытні залом, і вясельны каравай, і зелле, якім лячыліся нашы продкі і г. д. І таму мы павінны збіраць усё чыста, што адносіцца да народнай культуры ў мінулым і ў сучасным. Усім вядома, што помнікі матэрыяльнай культуры збіраюцца і перахоўваюцца, а матэрыялы духовай і грамадскай культуры (фальклор) паступаюць у аддзел архіва (таго-ж музея).

Мы нажаль не маем музея і таму ён з'яўляецца неабходным. Помнікі, ці прадметы вытворчасці, а таксама мастацкія творы нашай народнай культуры беспаваротна гінуць на сяле, або як паасобныя экспанаты знаходзяцца ў розных польскіх музеях, прыкладна, у Варшаве, Кракаве, Торуні, Беластоку і інш., дзе сярод мноства польскіх нацыянальных экспанатаў, з'яўляюцца мала прыкметнымі і адыгрываюць зусім малую ролю, бо не па прызначэнні туды трапілі. Дзеля гэтага трэба неадкладна прыступіць да рэалізацыі гэтай неадкладнай справы.

Тав. Матэйчук прапануе спосабы рэалізацыі высунутай ім ідэі. Па-мойму — гэта не выхад. Аўтар успамянутага артыкула прапануе арганізаваць беларускі музей у Гайнаўцы. Наш музей мусіць мець гістарычны характар, рэпрэзентуючы: дагістарычны, гістарычны, этнаграфічны і мастацкі аддзелы. Як такі, ён павінен знаходзіцца ў значнейшым горадзе, вакол якога пражывае беларускае насельніцтва. Ён павінен быць у цэнтры тэрыторыі, якой помнікі культуры будуць паступаць у гэты-ж музей.

Музей павінен быць даступны не толькі для наведвальнікаў з Польшчы, але і для заграніічных экскурсій. І таму ён павінен знаходзіцца ў Беластоку, а не ў Гайнаўцы — схаваны ад шырокага свету. Дзеля рэалізацыі гэтай труднай, але патрэбнай і вельмі важнай задачы, трэба стварыць адмысловы юрыдычны орган. Такім органам выканаўчым можа быць «Грамадскі Камітэт па арганізацыі беларускага музея ў Беластоку», у склад якога павінны ўвайсці прадстаўнікі ад беларускіх арганізацый, ад партыйных, радавых гарадскіх і правінцыянальных, архітэктары (Беластока), кіраўнікі аддзелаў культуры і асветы, рэдакцыі «Нівы» і зацікаўленыя навуковыя супрацоўнікі, а ў першую чаргу, музеалогі.

Гэты-ж Камітэт на першым сваім арганізацыйным сходзе выбяр праўленне, рэвізійную камісію, якія пасля залегалізавання ў ПВРН прыступяць да канкрэтнага выканання сваіх задач.

Пакуль не будзе падрыхтавана адпаведнае памяшканне на музей — нельга прыступаць да збірання музейных экспанатаў. Грамадскі Камітэт па арганізацыі Беларускага музея павінен выступіць перад Міністэрствам з просьбай аказаць усю неабходную помач і садзейнічанне ў гэтай важнай справе, павінен звярнуцца да ўсяго беларускага грамадства, пражываючага ў Польшчы, з заклікам аб прыняцці актыўнага ўдзелу ў арганізацыі Беларускага Музея ў Беластоку, аказанні матэрыяльнай помачы, напрыклад: бясплатнымі экспанатамі ці грашыма на арганізацыйныя патрэбы музея

Прыступаючы да гэтай акцыі, трэба мець музеалога - беларуса, добра ведаючага і бязмежна любячага беларускую культуру, гатовага цалкам прысвяціць сябе гэтай вялікай справе.

Кожны культурны народ высока цэніць і беражэ ў першую чаргу культурныя вартасці, створаныя самым сабой.

Мгр П. М.

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы ў Мінску.

Замест падагульнення

Аб школах і падручніках

Закранаючы справу навучання ў беларускіх школах у артыкуле: «Друкаваць беларускія падручнікі, ці не?» («Ніва» № 8 ад 24.2.1957), я знарок паставіў пытанне рубам. Тут, па-мойму, патрэбна шырокае абмеркаванне праблемы: на якой мове павінны праводзіцца заняткі ў школах з беларускай мовай навучання.

Мне хацелася выклікаць дыскусію на гэту тэму.

У пісьме ў рэдакцыю («Ніва» № 11) грам. Несцяровіч робіць папрок, што беларускія падручнікі выходзяць пазней за польскія. У чым-жа тут справа? Вось прыклад. Возьмем два падручнікі: З. Гансяроўская і інш.: «Прырода з геаграфіяй для III класа» і С. Земэцкі: «Навука аб прыродзе для IV класа». Першым выданнем на польскай мове гэтыя падручнікі выйшлі ў 1956 годзе, а на беларускай мове яны выходзяць сёлета, значыць, на год пазней.

Бяручы пад увагу тое, што беларускія падручнікі (з выключэннем падручнікаў для навучання мовы) з'яўляюцца перакладамі з польскай мовы, няма магчымасці выдаваць іх адначасова з польскімі, бо патрэбны час на пераклад.

Ці дзеля гэтага неабходна было, напрыклад, у III класе перавясці выкладанне прыроды ў 1956/57 школьным годзе на польскую мову? На маю думку, такой неабходнасці не было, бо ранейшыя два беларускія падручнікі «Пазнай сваю краіну» і «Біялогія» змяшчаюць патрэбны матэрыял.

Крытыка «Нашага буквара» у асноўным правільная. У новым выданні да буквара будзе прыкладзена разразная азбука і разразныя склады. Самога-ж метада прымененага ў буквары, змяніць так на хаду нельга. Але ёсць ужо думка, каб апрацаваць зусім новы буквар, прыстасаваны да нашых умоў. Тут слова за настаўнікамі, якія вучаць у першых класах.

Грам. М. Лебядзінскі ў сваім змястоўным артыкуле: «Праблемы беларускага школьніцтва» («Ніва» № 15) прапануе праводзіць навучанне па беларускай мове ўсіх прадметаў да чацвёртага класа ўключна. У старэйшых класах беларуская мова засталася-б як прадмет. Аднак, па-мойму, такое вырашэнне справы можа даць дрэнныя вынікі. Перавод навучання ў пятым класе на польскую мову будзе для вучняў цяжкім.

Нажаль, дыскусія на гэту тэму не разгарнулася шырэй і на I З'ездзе настаўнікаў беларускіх школ, які адбыўся ў Белавежы 26—27 красавіка г. г. Толькі некалькі дыскутантаў баранілі навучання на беларускай мове. Большасць-жа выступаючых нейк абмінала гэтае пытанне.

Часам здаралася, што беларуская школа выпадкова пераходзіла на польскую мову.

У нас шмат гаворыцца аб распаўсюджванні беларускай культуры сярод беларускага насельніцтва ў Польшчы. Адным з пашыральнікаў культуры з'яўляецца школа. І нам неабходна паставіць развіццё беларускіх школ на правільны шлях.

Б. МАНКЕВІЧ

ПЛУГ ДЫ САХА.

Па ясным блакітным небе чарадой ляцелі гусі. У гушчары асінніку такавалі цецерукі. З-пад сухіх леташніх лісцяў прабіваўся кураслеп. Усё ажыло, цягнулася насустрач вясне.

У хаце пахла палыном, яго лісце настойваў і піў Дамінік Ануфрыевіч. Янка моўчкі працягнуў бацьку школьнае пасведчанне. Ні слова не сказаў бацька, не паглядзеў. Як было згорнута напалам, так і паклаў яго за абразы. Хацеў пачаць з ім размову Янка і не паспеў.

З плачам убегла да Луцэвічаў суседка Марыля Кавалеўская, сівыя валасы яе выбіліся з-пад хусткі, вочы пачырванелі.

— Ой, гора маё горкае! Чуеце, людцы добрыя! Апошнюю гуску з яек знялі, панеслі, ліхадзеі. З хаты нас гоняць... Куды-ж ісці, мы-ж усю восень працавалі, сеяліся... Дзе праўда, дзе бог і яго справядлівасць?! Зоська наша ад гора звар'яцела... Жабракі, як ёсць жабракі... І за што толькі?! За нашу працу...

Прысеўшы на лаву, яна ўся калацілася, усхліпвала.

Янка выскачыў за дзверы, як быў без шапкі, перабег цераз лагчынку да хаты суседзяў.

Пад старым, высокім дубам стаяла дачка Кавалеўскіх Зося. Была яна ў палатнянай кашулі, валасы распушчаны, вочы запалі. У руках у яе звязак сярпоў, за плячыма ўтока і грабень.

Спыніўся, як укапаны, глядзіць на яе Янка.

— А вы ведаеце, хто я такая? — пытаецца Зося, акідаючы ўсё навокал ясным позіркам. — Я гаспадыня гэтай зямлі, усёй чыста... Гэтых загонаў, гэтых сенажацей, гэтага лесу... Сярпы мае стальныя дабро цэламу свету жнуць... Палотны мае шаўковыя цэлы свет апранаюць... А хто-ж гэта яны, што з хаты нас выганяюць, зямлю адбіраюць? Прэч, нягоднікі, дармаеды!

Сэрца-б вырваў са сваіх грудзей Янка, каб суцешыць дзяўчыну, дапамагчы...

— Зоська, хадзем да нас, у нашу хату!

Зірнула на яго і не пазнала. Вочы празрыстыя, як крыніца, а бывала-ж, як сінім вокам на Янку гляне, сэрца яго даставала. Вышываць яго навучыла, песні спявала...

— Хадзем, Зося!

Маўчыць, як нежывая, галаву закінула назад, чакае чагосьці, не чуе Янкавага голасу. У галаве шум. Як праз сон, бачыць Янка зарыва, што палаючы вакол падбіраецца да вялікага дуба. Гэта заходзіць сонца, і ў яго чырвані яшчэ больш бледным становіцца твар Зосі. Толькі вочы цяпер гараць, іскрацца, выпраменьваюць дзіўнае святло.

І хочацца Янку, каб падхапіў, раздзьмуў вецер гэтыя іскры, занёс іх туды, дзе раскінуўся панскі маёнтак, каб да звання на векі вечныя яго спаліць, зруйнаваць няроўнасць паміж людзьмі. «Чаму няроўна дзеліць бог? Адны працуюць, увесь свет кормяць сваімі рукамі, другія толькі балююць?».

У тую ноч ніхто не заснуў у доме Луцэвічаў, чакалі і да сябе панскіх цівуноў. Ледзь скрыпне старая груша за сцяной, уздрыгвае Янка: «Едуць...». І горка ў яго на душы, нібы хто там палын засеяў.

Бацька штораз п'е сваю настойку, каб прыглушыць боль. Палыновая горасць асядае Янку ў роце, есць вочы.

Гарыць на прыпечку каганец. Схіліўшыся над кроснамі, тчэ маці.

Чуў Янка, як гаварыла яна суседцы:

— Што-ж рабіць, Марыля, не дарма кажуць людзі: «Чорт бяду перабудзе — адна згіне, дзесяць будзе». Казалі мы табе — не шукай праўды ў судзе...

Пяць гадоў судзіліся Кавалеўскія з панам за зямлю. Апошняга пеўня прадалі, каб аплаціць судовыя выдаткі. Спаўна ўжо даўно разлічыліся з арэндай і па дагавору невялікі ўчастак зямлі раскарчавалі для сябе. Ды не-ж, каб дагадзіць пану, пастанавіў суд усё чыста ад іх адабраць. І каб іншым было не панадна парушаць панскую волю, пастанавілі апісаць усю маёмасць Кавалеўскіх, выгнаць іх з наседжанага гнязда.

«Ці не такая-ж доля чакае і нашу сям'ю?» — з горычу думае Янка і ціха пра сябе паўтарае матчыну прымаўку: «Кропля за кропляй і камень вада точыць...» Задумаўся Янка, не заўважыў, як апынуўся падобны на прывід бацька ля яго запаветнага куфэрка. Шчоўкнуў ключ, схаваў яго ў сябе на грудзях Дамінік Ануфрыевіч, сустрэўся вачыма з сынам, быццам апраўдваючыся, сказаў:

— Хопіць ужо, навучыўся... Сілы ў мяне няма. Ты старэйшы, табе гаспадарыць... Не кнігі твая навука, а каса ды плуг. Усе да адной у печы спалю, калі яшчэ чытаць будзеш.

— Не дам! Чуеце?! Што хочаце са мной рабіце, хоць забіце, не дам кнігі! — Янка падскочыў, стаў насупраць бацькі, загарадзіў сабой сваё адзінае багацце.

У хату пастукалі. Уваліліся цівуны, загадалі бацьку апранацца і ісці за сведку.

(Працяг будзе)

Познань — гандлёвая Мекка

(Ад нашага высланніка)

Мы ўсе вельмі рады тады, калі да нас, дахаты, прыходзіць прадаўшчык з вялікім асартыментам тавараў і робіць карысную прапанову — прадаючы тое, чаго ў нас, у хаце не хапае — альбо прадае лепшыя тавары таней.

А калі гэтых прадаўшчыкоў збіраецца на нашым панадворку многа, мы тады яшчэ больш рады. Маем большы выбар.

Пры гэтым аказваецца, што нашым госцям і ў нас штосьці падабаецца, і яны хацелі-б у нас купіць што нам збывае — і мы гэта хочам прадаць. Ёсць такое жалезнае права гандлю: каб штось купіць — трэба нешта прадаць.

Па дарозе ў Познань, у Катовіцах, перад будынкам Прафсаюзаў, затрымаліся экспанаты аўстрыйскай аўтамабільнай фірмы «Саўрэр», якія адбываюць падарожжа з Вены «на ўласных колах».

На здымку: аўтамабіль — элементавы сілас.

ЦАФ — фото — Сэка

І вось гэтакім чынам на нашым дзяржаўным панадворку ў Познані ў гэтым годзе, ужо дваццаць шосты раз сабраліся гандлёвыя дастаўнікі амаль з усяго свету. Далёкая Індыя паказала свой экзатычны і багаты фальклор, і сучасную тэхніку. Прэцызійныя прылады і механічныя абсталяванні. Нашых жанчын цяжка адцягнуць ад мараканскіх і французскіх шоўкаў — а ў сваю чаргу, нашыя кабеты адцягваюць нас за полы, калі мы ўтарачыліся на поўднёвыя плады і... віна.

Няма такога чалавека, каб на Познаньскім кірмашы не знайшоў сабе такога чагось, ад чаго цяжка вочы адарваць. Прамыслоўцы не выходзяць з чэшскага павільёна, які запоўнены машынамі. Радыёстанцыі, аўтамашыны, матацыклы, статыстычныя машыны, сельскагаспадарчыя... Вось такая, напрыклад, сеялка ад аманяку, якая ўпускае яго проста ў зямлю, так што ён ніякім спосабам не «пойдзе з ветрам». Меліярацыйны камбайн укладае на гадзіну 360 метраў дрэнажных труб нават на ўзгорыстай зямлі. Цяжкую і прэцызійную прамысловасць паказала Англія. Выставіла яна тэкстыльную машыну, маторы, дарожныя машыны, марскія прылады. Вялікім зацікаўленнем карыстаўся аднавосевы трактар з прычэпамі, сельскагаспадарчымі прыладамі, якімі можна выконваць 20 розных палявых прац, а потым запрагчы яго ў воз і ехаць дахаты. Такі самы трактар паказала германская фірма «Гане КОх эт Зон».

ГРД, апрача прамысловых машын, паказала аптычнае каралеўства Цайса. Таксама багата выступіла ўжо другі раз і ФРГ. Там пераважае прэцызійная прамысловасць, машынная, маторы, мульты - кардыёграфы, мікраскопы, рэнтгенаўскія апараты для паліклінік і фабрычнай прамысловасці — тэлевізары і радыёперадатчыкі. Я асабіста колькі раз вяртаўся ў павільён фірмы «Браун», не мог адарваць вачэй ад фатаграфічнай бліск-лямпы, якую можна там купіць толькі за 150 марак. Ну, што-ж — кожны мае свайго «коніка».

Усім вядома, што, калі Швейцарыя — то гадзіннікі. Але нашым гадзіннікавым майстрам вельмі была-б патрэбная такая прылада, на якую, калі пакладзем гадзіннік, адразу рысуе на паперы, колькі секунд спешыцца, альбо позніцца — і ў адну хвіліну можна вырэгуліраваць кожны гадзіннік. Не можна абмінуць ані Даніі з яе машынамі да вырабаў кабеляў (якіх так нам не хапае); Югаславіі — з дыванамі і прамысловымі машынамі; Італіі з яе музычнымі інструментамі, швейнымі машынамі, аўтамашынамі «Фят» і поўднёвымі пладамі і вінамі. Італія паказала кінематаграфічныя апараты, змяральныя прылады да матораў і г. д. Папросту цяжка апісаць усіх 30-аць дзяржаў, якія бяруць [illegible] у Познаньскім кі[illegible]шы і 1.500 вялікіх гандлёвых і прамысловых фірм, якія выставілі сотні тысяч самых дасканалых экспанатаў навейшай тэхнікі.

Але ўсе наведвальнікі Познаньскага кірмашу няспынна накіроўваюцца ў павільёны двух магутных дзяржаў: Савецкага Саюза і ЗША — асабліва таму, што ЗША выступае ў Польшчы першы раз. Павільён Савецкага Саюза кіпіць не толькі натоўпам людзей але і жывой працай. Амаль усе машыны паказаны ў руху. Цэлы свет глядзіць на велізарныя камбайны - гіганты — так сельскагаспадарчыя, як і чорныя - шахцёрскія. Напрыклад такі камбайн «Донбас — 2» на працягу 8 гадзін угрызаецца 20 метраў, робячы «ходнік» памерамі 2,8 х 3,5 метраў. Абслугоўвае яго ўсяго толькі 2 асобы.

У здзіўленне прыводзяць шматпавярховыя краны, капаркі і іншыя супер - навейшыя машыны.

Савецкі Саюз паказаў, што не толькі зможа рабіць гіганты, але і самыя прэцызійныя прылады і інструменты, якія дагэтуль былі таямніцай іншых дзяржаў. Вылучаюцца яны небывалай прэцызіяй. Лёгка можам уявіць сабе, як дакладна можна там будаваць самалёты, калі мы можам у спецыяльным мікраскопе ўбачыць вецер, які паўстае, калі мы махаем рукой: як у гэтай краіне цэніцца здароўе чалавека, калі мы бачым нязлічаныя блішчачыя ніклам хірургічныя інструменты, кардыёграфы і цэлыя хімічныя лабараторыі. Захапляемся вядомымі ўжо на цэлым свеце і не ўступаючымі германскімі фотаапаратамі, матацыкламі, швейнымі машынамі. Там можаце ўбачыць самых сябе ў... тэлевізары. Непрыкметна заінсталяваны апарат перадае вашу постаць на экран тэлевізара. Адсюль многа смеху і здзіўлення. Багацце гэтай дзяржавы выказана ў спажывецкай прамысловасці. Бачым славутую на свеце ікру, рыбныя і мясныя кансервы, сухія вяндліны, віна каўказскія, гарэлкі і г. д.

Аблізваецца чалавек і з цяжкім сэрцам мусіць адыйсці далей, дзе натаўпіліся жанчыны, аж цяжка даступіцца.

Дадумваемся, што яны аглядаюць — футры, каўнеры, серабрыстыя і платынавыя лісы, сабалі. Чаго там няма!

Не меншы натоўп людзей і ў амерыканскім павільёне. 330 амерыканскіх фірм паказала, што мела навейшае, у сельскагаспадарчай і прамысловай галінах.

Аглядаючы аднаасобны амерыканскі домік, мы здзіўлены, што славуты «амерыканскі стыль жыцця» так... просты. Як мэбля, так і хатняе абсталяванне з'яўляецца вельмі простым і практычным. Але кухня? Не — гэта можна назваць вялікай тэхнічнай лабараторыяй, або радыёстудыяй. Трэба прызнаць, што нашым жанчынам трэба было-б поўгода вучыцца, каб імі карыстацца. Прагла глядзім на велізарныя тэлевізары, на патэфоны, якія самі пераігрываюць 200 пласцінак, ча швейныя машыны — нават на дзіцячыя цацкі Усё простае і вельмі практычнае. Пра амерыканскія аўтамашыны нават і не думаем. Яны апрача шматлікіх удасканаленняў, замест бакавога люстэрка маюць тэлевізар, у якім бачым, хто за намі едзе. Тое, што я апісаў — гэта адна тысячная частка таго, што нам паказалі на нашым панадворку нашы замежныя суседзі. Але і мы паказалі, што маем нешта на тавараабмен.

Нашу дзяржаву прадстаўляе 1.060 дзяржаўных выстаўцаў 280 кааператыўных і 300 прыватных. І мы паказалі цяжкую машынную прамысловасць — станкі да апрацоўкі метала і дрэва.

Прататып апрацовачнага станка ад жалеза — аўтамат БП-4 аўтаматычна точыць прадметы да 4 мм, з дакладнасцю да 1/100 мм. А вось вялізарны абваротны кран (дзвіг), якіх дагэтуль у нас не было, звяртае на сябе ўвагу ўсіх прысутных. Апрача таго машыны: металаапрацоўвачныя, і марскія рухавікі, лясныя і санітарныя, чыгуначныя, сельскагаспадарчыя, будаўнічыя і г. д.

Жывецкая машынная фабрыка падрыхтавала на міжнародны кірмаш у Познані сучасны прэсавы механізм да пластычных мас тыпу ПГМ 63.

На здымку: электраманцёр Чэслаў Гадэс кантралюе электрычную ўстаноўку пры галоўнай шафе механізма.

ЦАФ — Фото — Сэка.

Паказалі мы таксама хімічную, электратэхнічную прамысловасць. Між іншым, пацешылі мяне там, што ў наступным годзе такую самую лямпу, якой я захапляўся так у нямецкім павільёне, можна будзе ўжо купіць у нас, як сваю польскую.

Шматкаляровай радугай зачароўваюць нязлічаныя тканіны. Аж не верыцца, што ў нас такія робяцца, калі мы іх не бачым у нашых крамах. Думаю, што пара ўжо, каб яны былі не толькі экспартнымі, а каб іх можна было купіць.

Група замежных купцоў з грубымі цыгарамі ў губах цікавіцца беластоцкімі «Мішкамі».

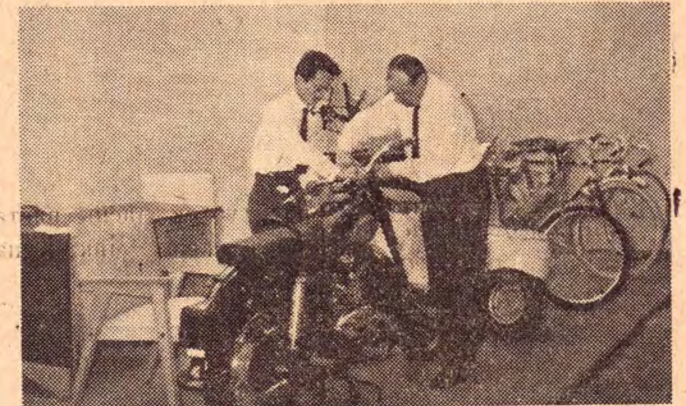
Дзе-ні-дзе завязваюцца гандлёвыя дагаворы.

Ужо першага дня ў спажывецкім павільёне закуплена ў нас грыбы, на суму 40.000 долараў.

Мы нават і не ведаем, што ў нас долары растуць у лесе. Такіх дагавораў будзе штораз больш. Дык маем што паказаць і прадаць.

Так. Такі штогодні перагляд не бескарысна на нас уплывае. Ён мае і свае пазаэканамічныя вартасці. Наш панадворак робіцца сусветным.

«Думаю, што Міжнародны Познаньскі кірмаш з года ў год набывае ўсё большае значэнне ў развіцці сусветнага гандлю», — сказаў дырэктар павільёна СССР —В. І. Уласаў.

На Познаньскім кірмашы... матацыклеты скутэры і веласіпеды французскіх фірмаў.

ЦАФ — Фото — Шыперка.

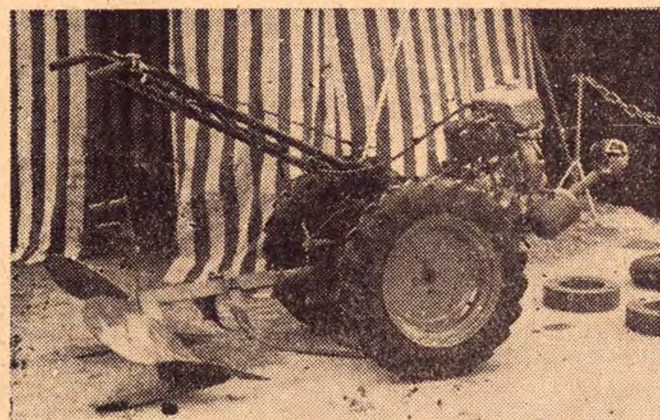
— «Мы чакаем развіцця ўзаемных суадносін паміж народамі — польскім і амерыканскім. Самай важнай для нас справай — гэта ўстанаўленне падстаў, на якіх мог-бы развівацца будучы гандаль. Першы крок ужо зроблены» — сказаў Пауль Мэдалі дырэктар амерыканскага павільёна.

Аглядаючы гэты сусветны кірмаш адчуваем, якія маем недахопы ў шматлікіх галінах індустрыялізацыі, а часта — тут трэба прызнаць — і ў дакладнасці выканаiных прадметаў. І на гэтым мы скарыстаем — і гэта мае нам вялікае значэнне, калі пазнаем чаго нам не хапае.

— «Узаемнае непасрэднае пазнанне — сказаў міністр замежнага гандлю Вітальд Трампчыньскі, — гэта вялікая гуманістычная вартасць, якая для далейшага мірнага міжнароднага супрацоўніцтва мае вялікае значэнне».

Вось і на гэтым мы таксама карыстаемся.

І. ВЕРАС.

Аднавосевы трактар, якім можна выканаць 20 палявых прац.

Анкета „НІВЫ"!

Можаш выйграць кішэнны гадзіннік, калі адкажаш на тры пытанні

1) Куды маюць ехаць журналісты «Нівы» (у які павет, грамаду, горад) у месяцы ліпені, каб напісаць рэпартаж, артыкул, або апавяданне?

2) Аб якіх справах хочаш каб пісалі журналісты?

3) Дзе найлепш па-твойму (падай назву мясцовасці) сарганізаваць лясаванне ўзнагарод.

Увага! Пры адказе падай колькі маеш гадоў, сваю прафесію (вучань, селянін, рабочы, служачы і г. д) і свой дакладны адрас.

Сярод чытачоў, якія да 1 ліпеня прышлюць адказы на гэтыя пытанні, будзе разлясавана (у той мясцовасці, дзе большасць чытачоў захоча (адзін гадзіннік, і 25 цэнных беларускіх, польскіх і рускіх кніжак.

Памятай! Яшчэ сёння напішы і вышлі адказ на анкету.

Дзіўная з'ява

У Сакольскім павеце налічваецца 52 вёскі, у якіх пераважае беларускае насельніцтва. У 20-ці школах беларуская мова выкладаецца як прадмет. Аднак у бягучым годзе некаторыя настаўнікі пасрэдна ці непасрэдна прычыніліся да ліквідацыі прадмета беларускай мовы. Нядаўна давялося мне размаўляць з інструктарам беларускай мовы, Язэпам Субетам. Сказаў ён, што падчас візітацыяў напатыкае вялікія цяжкасці, бо некаторыя настаўнікі па беларускай мове вельмі абыякава адносяцца да навучання гэтага прадмета.

Станіслаў Філановіч, кіраўнік Пачатковай школы ў Верхлесе, спецыяльна ліквідаваў прадмет беларускай мовы. Раздаў ён вучням карткі і сказаў, каб бацькі напісалі, ці хочуць, каб іх дзяцей вучыць беларускай мовы. Ясна што большасць бацькоў напісала «не». Улічыўшы мясцовую атмасферу, гэты факт ёсць цалкам зразумелы. І вось, на другі год у Верхлескай школе беларуская мова не будзе навучацца!?

А. Р.
Сакольскі павет.

Беларускія падручнікі ў кнігарнях

Ужо ў кнігарнях можна купляць падручнікі. Распаўсюджаннем беларускіх падручнікаў займаецца кнігарня №18 у Беластоку і кнігарня ў Бельску - Падляскім і Гайнаўцы.

У Сямятычах беларускія кніжкі можна атрымаць на заказ. У кнігарнях у Сэйнах і Сувалках неўзабаве знаходзяцца ў продажы падручнікі літоўскія, якія пакуль што знаходзяцца ў падрыхтоўцы да друку.

Сапраўдных сяброў пазнаем у няшчасці

Як амаль штодзень пасля заняткаў вучні пайшлі купацца на «возерка» паложанае 3 км ад Бельска.

На здымку: Янка Дамброўскі, вучань X класа Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску-Падляскім,
Фото — Рыбінскі.

Адзін з вучняў выплыў на сярэдзіну «возерка», і раптам схапіў яго «курч». Спачатку яшчэ змагаўся, але потым выбіўся з сілы і пачаў тапіцца.

Убачыў гэта Янка Дамброўскі, вучань X класа Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску, доўга не думаючы скочыў з берага ў ваду і падплыў да топячагася ў тым моманце, калі той ўжо схаваўся пад ваду. Тады Янка нырнуў за ім, схапіў яго адной рукой і так даплыў да берага. Пасля нейкага часу хлапец дайшоў да сябе. Як аказалася, быў гэта Алесь Автонюк вучань I класа Тэхнікума сельскагаспадарчага рахункаводства ў Бельску-Падляскім.

Зnative

Змяшчаючы гэтую інфармацыю, хочам падкрэсліць адвагу і рашучасць нашых юнакоў, якія за сваіго сябра «пойдуць у ваду і агонь», а з другога боку хочам перасцерагчы тых усіх, якія часта не ўмеючы, а часта дрэнна адчуваючы сябе, ідуць плаваць, так лёгкадумна наражаючы сваё жыццё.

І. РЫБІНСКІ.

Яшчэ адзін гурток БГ-КТ

У мінулым тыдні, у вёсцы Мелешкі (Беластоцкі павет) сарганізавана гурток Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Мелешкоўская моладзь пастанавіла наладзіць пастаноўку п'есы «Міхалка».

«Паўлінка» у Гарадку

16 г. м. у Гарадку к./Беластока адбыўся вечар прысвечаны Янку Купалу. Гарадоцкі жаночы мастацкі калектыў выступіў з пастаноўкай п'есы Янкі Купалы «Паўлінка».

На вечары прысутнічала каля 400 жыхароў Гарадка і навакольных вёсак.

Новыя выступленні ў памяшканні ТПП-Р

22.VI. г. г. у Беластоку адбудзецца чарговае выступленне Беларускага хору пры ГП БГ-КТ.

Адначасова, драматычны гурток дасць пастаноўку п'есы Янкі Купалы — «Прымакі».

На гэтым вечары мае прысутнічаць дэлегацыя Бел. ТКС з Мінска.

Па слядах нашых артыкулаў

Школа ў Трасцянцы будзе

Мы пісалі некалькі разоў аб тым, што сяляне вёскі Трасцянка дамагаюцца пабудовы школы. У адказ на нашы артыкулы мы атрымалі ліст у якім Прэзідыум Павятовай рады нарадовай у Гайнаўцы піша, што пабудова школы ў Трасцянцы ўключана ў план 1958 г. Патрэбную дакументацыю на будынак школы ўжо падрыхтоўвае Бюро праектаў у Беластоку.

Падавайце заявы

Дырэкцыя Завочнай настаўніцкай студыі прымае заявы на беларускую філалогію. Некаторыя настаўнікі і працаўнікі Беларускага таварыства ўжо злажылі заявы. Гэтымі першымі піянерамі з'яўляюцца: Рубашэўская Лідзія — настаўніца Пачатковай школы ў Вульцы Нурэцкай, Скарбіловіч Надзя — наст. Пач. шк. у Зубачах, Асташэвіч Марыя — наст., Дацкевіч Георгі — сакратар Праўлення аддзела БГ-КТ у Гайнаўцы, Кардзюкевіч Вася — сакратар Праўлення аддзела БГ-КТ у Бельску - Падляскім. Сыч Люба — наст. Пачатковай школы ў Рагачах.

Чакаем на далейшых кандыдатаў. Думаем, што ў гэтым годзе будзе іх значна больш, чым у мінулым. Гонарам кожнага беларуса, а асабліва беларускай інтэлігенцыі з'яўляецца пазнаць сваю родную мову і няспынна павышаць свае кваліфікацыі.

Чаго дамагаюцца Бернікі

Восенню 1956 года ў Берніках праведзена падзел на калоніі. Абмерам зямлі кіраваў мернічы з ВЗР — Эдуард Яроньчык. Калоніі — гэта добрая рэч але... залежыць, як іх абмерана і надзелена. Вось у тым і ўся справа.

Многія гаспадары Бернік не задаволены праведзеным падзелам на калоніі, бо адны атрымалі добрую зямлю, а другія — кепскую. У ліку гэтых апошніх знайшліся: Міран Валюк, Ян Барыс, Мікалай Гурын, Іосіф Барыс, Аляксандр Галіцкі, Юзэф Стасюлевіч і іншыя.

Яны інтэрвеніравалі па гэтай справе ў Ваяводскім Праўленні сельскай гаспадаркі. У выніку, 14 мая г. г. зноў з'ехалася ў вёску мернічая камісія. Пахадзіла трохі па полі, з сім-тым крышку паразмаўлялі і... ад'ехалі нічога нікому не сказаўшы.

Ці гэтак можна уладжваць справы?!

Трэба як найхутчэй уладзіць слушныя прэтэнзіі людзей. Недалёка ўжо да жніва, пасля трэба будзе араць!... Гаспадары-ж не могуць чакаць аж пакуль ласкава схочуць ім уладзіць іх прэтэнзіі.

(С. Я.)
Сакольскі павет

Бадай ва ўсім Беластоцкім павеце ніхто не мае такога быка, як Міхаіл Лукша з Залук. На выгляд грозная цёмна-чырвоная бэстыя, пакорна слухаецца свайго пажылога гаспадара.

Ужо ад двух гадоў Міхаіл Лукша атрымлівае за яго па 500 зл. узнагароды, па 3 цэнтнеры канцэнтрыраванага корму і адлічваецца з яго конта па 500 літраў з абавязковых паставак малака дзяржаве.

На здымку: Міхаіл Лукша з сваім улюбёнцам.

Тэкст і фото — С. Я.

Як будзе з дарогай?

З Баброўнікаў да Коматоўцаў ёсць гасцінец. Ліхі гэта гасцінец — узгоркі, пяскі, балоты. Грамадская рада ў Баброўніках пастанавіла шарваркам і грамадскімі працоўнымі абавязацельствамі ў 1957 годзе набудаваць добрую дарогу. Усё было-б добра, калі б не.. Праўленне дарог ў Беластоку, якое не хоча зрабіць план дарогі.

Каб давезці з Баброўнікаў да крамы ГС у Коматоўцах тавары, трэба аб'язджаць каля 5 км, — аж праз вёску Ярылаўку. Такія аб'езды не садзейнічаюць паляпшэнню забеспячэння крамы таварамі і моцна перашкаджаюць транспартным зносінам.

(С. Я.)
Беластоцкі павет

Увага гаспадары!

Паводле прагнозу Метэаралагічнага бюро, у днях ад 19—30 чэрвеня чакаецца зменнай пагоды. У гэты час значна зніжыцца тэмпература і будуць падаць кароткатэрміновыя дажджы.

Гаспадары: Пастарайцеся з уборкай сена і канюшыны!

Адказы рэдакцыі

Грам. М. І. з Сакольскага павета піша:

Я заказаў у прыватнага прадпрыемцы воз за 8 000 зл. Грошы поўнасцю заплаціў і атрымаў ва ўстаноўленым тэрміне прыгожа памаляваны воз на рэсорах і з гумовымі коламі. Аднак я цешыўся не доўга, бо па некалькіх днях колы воза перасталі круціцца. Я звярнуўся да механіка, які агледзіўшы сказаў, што воз нічога не варты, бо зроблены са злому, а для непазнакі памаляваны. Я паведаміў аб гэтым прадпрыемцу, і той абяцаў прыехаць да мяне, але не прыязджаў праз два месяцы, хоць я яму некалькі разоў прыпамінаў. Бачачы, што ён мяне зводзіць, я ўзяў, ды адвёз яму воз і зажадаў звароту грошай. Прадпрыемца адмовіў, кажучы, што колы былі добрыя і што воз таксама быў з добрага матэрыялу, толькі я, езджучы праз тры месяцы паламаў воз. Бачыў — кажа — што бярэш, калі ўжо забраў і колы, — павінен быў адразу вярнуць, калі пабачыў, што воз непрыдатны, а не ездзіць тры месяцы

І так я астаўся і без грошай і без воза.

Калі ў купленым ці заказаным прадмеце выяўляюцца бракі, якія паніжаюць якасць гэтага прадмета, або чыняць яго непрыдатным да ўжыткавання, — то пакрыўджаны гэтым можа ўмову развязаць, так як Вы гэта зрабілі. Звяртаць колы, пакуль прадпрыемца не звярнуў грошай — вы не мелі абавязку. Дастаткова паведаміць аб браках на працягу месяца ад часу іх выкрыцця.

Той, хто купляе прадмет, не можа развязаць умовы толькі тады, калі бракі гэтага прадмета віла вочныя і можна іх заўважыць пры старанным аглядзе. Паскольку ў Вашым прыкладзе папаў пры найбольш старанным аглядзе брака ўявіць не было магчыма — прадпрыемца не слушна хоча адмовіцца ад адказнасці за неадпаведнае выкананне воза.

Таму, наколькі прадпрыемца адказваецца добраахвотна вярнуць грошы, — трэба звярнуцца ў суд у вашым павеце, у якім пражывае прадпрыемца.Пажаданым з'яўляецца паклікацца пры гэтым на механіка, які аглядаў воз на Вашу просьбу, а калі зайдзе патрэба — прасіць суд аб вызаў судавых беглых, якія змогуць устанавіць ці з адпаведнага матэрыялу зроблены воз.

В. С.

Карысна ведаць, што ...

...У гэтым годзе Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдае апавесць вядомай польскай пісьменніцы В. Трапачынскай-Агарка «Лясныя Долы» у перакладзе на беларускую мову.

Складчыны на выдавецкі фонд

467.	К. Сідаровіч	Беласток	100 зл.
468.	М. Пучынскі	Саколка	5 „
469.	Б. Чэслаў	Саколка	3 60 „
470.	Эканамічнае Тэхнікум у Бельску		439 „
471.	Л. Паўлючук	Сасіны	23 „
472.	П. Малышка	Беласток	5 „
473.	І. Гжэсь	Беласток	20 „
474.	Сяляне з Меляшкоў	Гарадок	35 „
475.	С. Свентахоўскі	Храбастоўка	10 „
476.	С. Баравік	Беласток	50 „
477.	І. Грыгаровіч	Бендзюга	10 „
478.	Пачатковая школа ў	Крынках	50 „
479.	У. Чвец	Бельск	40 „
480.	А. Маскалевіч	Спічкі	19 „
481.	Пачатковая школа	Бендзюга	26.95 „
482.	А. Рафаловіч	Саколка	115 „
483.	Г. Русачык	Трасцянка	20 „
484.	І. Тапалянскі	Трасцянка	20 „
485.	Т. Гайдучэня	Варшава	100 „

Звяртаемся далей да чытачоў, якія любяць друкаванае слова з заклікам — уплачвайце добраахвотна складчыны на Выдавецкі фонд.

Грашовыя складчыны ўплочвайце на:
Konto PKO Nr 12-9-165 w Białymstoku — Zarząd Główny Biał. Tow. Społeczno-Kulturalnego w Białymstoku z zaznaczeniem „Fundusz Wydawniczy".

Цэны на рынку ў Беластоку 13. VI. 1957 г.

жыта за 100 кг.	290—300 зл.
пшаніца за 100 кг	350—360 „
авёс за 100 кг	370—380 „
ячмень за 100 кг	340—350 „
бульба за 100 кг	80—90 „
гарох за 1 кг	4—5 „
морква за 1 кг	2.40—2.50 „
курыца з 1 штуку	35—40 „
яйка адна пара	2.60—2.70 „
малако 1 літр	2.70—2.80 „
смятана 1 літр	17—18 „
масла за 1 кг	40—46 „
свініна за 1 кг	27—28 „
салаціна. за 1 кг.	29 30 „

Ю. Ш.

Радысачка

Як-жа-ж мы любім радысачку, проста апісаць немагчыма. Некаторыя лічаць, што лепш есці радысачку з маслам, іншыя, што са смятанай, іншыя ізноў бяруць проста ў рукі радыску ўмочаць у соль і любуюцца прыслухоўваючыся, як радыска патрэсквае ў зубах. Свежая, вымытая радыска бліщчыць, як лакераваная, кончык у яе белы і хвосцік тырчыць, мабыць каб выгадней было пацягнуць за радысачку і палажыць яе ў раздзяўлены рот.

У нас з радыскай усё ўпарадку. Шкада толькі, што некаторыя нашы людзі падобныя на радыску. Можа чытачы гатовы лаяць мяне за гэтае параўнанне, але не спяшайце даражэнькія грамадзяне, дайце дакончыць думку чалавеку закаханаму ў радысцы.

Некаторыя адказныя працаўнікі выступаючы на сходах так добра гавораць аб нашай рэчаіснасці, аб мінулым і аб нашай будычыні, што здаецца вось бачыш ужо пераможны канец Пяцігадовага плана. Выказваючыся наш красамоўца робіцца чырвоны, як радыска. А прыгледзімся яму ў штодзённым, прыватным жыцці, дык ён на нашу рэчаіснасць налаецца, напляткуецца, выходзіць, што ўнутры усё замарское хваліць і гэты чалавек белы, як радыска і чужы нашай пралетарскай справе.

На другіх паглядзіш — сэрца цешыцца, здаецца справа іх з'яўляецца справай працоўных. Працуюць яны з энтузіязмам, як члены праўлення кнышынскага кааператыва А калі пракуратар іх пасадзіў разам з галоўным бухгалтарам — тады выйшла на яў махлярства на сотні тысяч злоты Аказваецца, людзі гэтыя былі пустыя, як нераспелая радысачка Вядома, некаторыя грамадзяне, сустракаючыся з падобнымі тыпамі перастаюць верыць у будучыню, апускаюць рукі, робяцца раўнадушнымі ў адносінах да асяроддзя, словам вянуць, як пакладзеная на сонцы радыска...

Людзям слабым духам хочацца нагануць, што і на градках з радыскай вырасце бу'ян, калі мы не будзем даглядаць іх. Дзеля таго, спатыкаючыся з адмоўнымі асобамі ў штодзённым нашым жыцці не варта прыймацца.

Калі будзем больш намаганняў пакладаць на нашу працу — тады новае жыццё будзе так добрым, як парнікавая радыска.

Дзядзька Лявонь

Ты яму тое, а ён другое

Муж позна ўночы п'яны.

— Як табе не сорам — стыдзіць яго жонка — хіба-ж парадачны мужчына вяртаецца гэткай парой у гэткім відзе!

— А хіба-ж парадачная жанчына зачапляе п'янага мужчыну, ды яшчэ і ўначы — адказвае муж.

Як доўга...

Як доўга зналіся вы з сваёй жонкай перад шлюбам?

— Нажаль я пазнаў сваю жонку толькі пасля шлюбу.

Ноччу ў завулку

— Літасцівы пане, ці не будзеце так добры, каб дапамагчы чым-небудзь няшчаснаму бедняку.

— Нажаль, акрамя вось гэтага рэвальвера ў мяне няма нічога ва ўсім свеце.

На вакзале

Баксёр ля білетнай касы:

— Дайце, калі ласка, білет на цягнік.

— Нажаль усе білеты праданы. Месцаў у вагонах няма.

— Нічога, вы толькі дайце білет, а месца я ўжо сам знайду.

У судзе

Абаронца: — Ці вы мне расказвалі ўсё так, як было ў сапраўднасці?

Абвінавачаны: — Дальбог усё, як было, пане адвакат! А вы ўжо, калі ласка, малюйце сябе наздароўе.

Позна

Слава любіць чытаць кніжкі, але дрэнна вывучае ўрокі, якія задае настаўнік у школе. І вось аднойчы пры набліжэнні канца школьнага года настаўнік запытаўся ў Славы:

— Ці ты, Слава, ведаеш, калі канец школьнага года?

— 23 чэрвеня — адказаў Слава.

— А сягоння каторае маем?

— 5 чэрвеня.

— Ды што-ж будзе з тваёй вучобай?
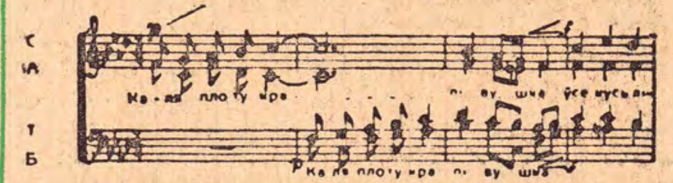
— Я ўжо пачну вучыцца, Ільля Захаравіч.

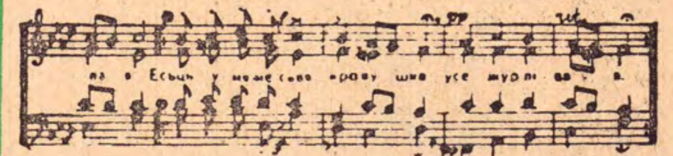

— Карольку! — Ці ты забыў, што дохтар забараніў табе бегаць!?... (Кроніка)

Каля плоту крапівушка

Ад М. Пяткевіча, в. Кабыльнік, Пастаўскага пав., зап. Г. Шырма.
Памалу — *Гарм. К. М. Галкоўскага.*

Каля плоту крапівушка
Усё кусьлівая;
Ёсць у мяне сьвякровушка
Усё журлівая. (2)

Ой журыла, як дзень, як ноч,
Прэч праганяла, —
Яна мяне маладую
З сьвету зжывала. (2).

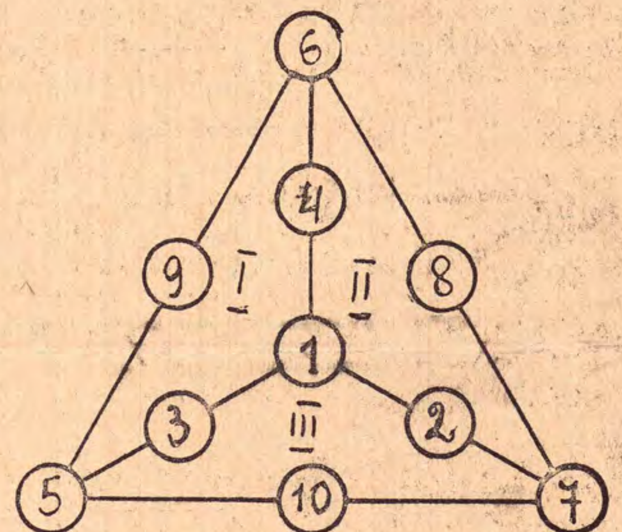
Ой пайду я маладая
У поле роўнае,
Ой стану я маладая,
Хоць рабіначкай. (2)

Ішлі хлопцы два малойцы
З Украіначкі,
Увідзелі рабіначку
За тры мілячкі (2)

Сталі яны на дарожцы,
Падзіваліся,
А прыйшоўшы да хатачкі
Пахваліліся: (2)

«— А мая-ж ты, матулечка!
«Я ўвесь сьвет прайшоў,
«Нігдзе такой рабіначкі
«Жаркай не найшоў». (2)

ЛІКАВАЯ АДГАДАНКА

Як бачыце — у гэтым трохвугольніку змешчана яшчэ тры трохвугольнікі I-II-III.

Ва ўсіх іх размешчана 10 парадкавых лікаў ад аднаго да дзесяці так, што сума лікаў размешчаных на баках і вуглах кожнага малога трохвугольніка выносіць 28. Нашым заданнем ёсць распалажыць гэтыя самыя лікі так, каб сума вынесла 29, 30, 31, 32, 33 34, 35, 36 і 37.

Сярод тых чытачоў, якія развяжуць гэту адгаданку хаця ў трох варыянтах будзе, разлясавана 10 кніжных узнагарод. Тэрмін надсылання да 15 ліпеня г. г.

УВАГА! Развязваючы адгаданку замест пісаць лікі, лепш падрыхтаваць адпаведныя панумараваныя кружкі.

Пад развагу бацькам

Вучнёўская шапка

Слова «выхаванне» — гэта самае важнае слова ў будаўніцтве соцыялізма ў нашай краіне, бо якіх мы будаўнічых выхаваем — так яны будуць будаваць гэтую новую краіну. Слова гэтае не надта добра рэалізуецца сярод шырокіх мас народа.

Яшчэ мала ёсць у нас гурткоў, якія-б сваёй працай выхоўвалі моладзь.

Калі запытаемся, хто хуліганам з'яўляецца, ці то ў вёсцы, ці то ў горадзе — то адказаць не вельмі латва.

Дагэтуль заўсёды гаварылася, што маладыя людзі, якія нідзе не вучацца — з'яўляюцца толькі хуліганамі.

Можна мае дарагія і з гэтым згадзіцца Бо для такіх маладых няма спецыяльных занятказў, а як відаць, бацькам гэткіх дзяцей справа выхавання не ляжыць на сэрцы.

Часта можна напаткаць 13-цігадовых хлопцаў, якія ходзяць п'яныя, кураць папяросы і чапляюцца да старэйшых асоб. Некаторыя бацькі нават і ведаюць аб учынках свайго сына, але не звяртаюць увагі на гэта. Такія бацькі нават цешацца даробкам сваіх дзяцей, яны рады з таго, што іх дзіця ўжо вырасла на вялікага хлопца ці дзяўчыну, але не думаюць аб тым, як яго выхавалі.

Яны не думаюць аб сваёй старасці, што трэба будзе каля свайго дзіцяці дажываць да смерці. А якога мы сына ці дачку выхаваем — такіх мы будзем бачыць і потым. Моладзь у школах сярэдніх не звяртае ўвагі на рэгламент. Вучні ходзяць да позняй ночы па вуліцах гарадоў і вельмі дрэнна захоўваюцца, асабліва сярод старэйшых і сваіх сябровак.

Калі мы сустрэнем хлапца ў вучнёўскай шапцы ў вёсцы (бо цяпер пераважна запаўняе школы моладзь вёсак) — то прыемна паглядзець на яго, але як пачнем сачыць за ім далей — то гэты выгляд не надта нам спадабаецца.

Гэтая важная фігура ў вучнёўскай шапцы не пазволіць сабе прывітацца са старэйшымі асобамі. Якога мы можам сустрэць вучня ў аддаленні ад школы? П'янага, грубага ў адносінах, з бандыцкімі выбрыкамі, бо многія з вучняў разам з іншымі сваімі сябрамі, каторыя нідзе не вучацца, нападаюць на незнаёмых маладых людзей і б'юць іх.

Бацькі гэтакіх вучняў таксама не задумваюцца над выхаваннем свайго дзіцяці, яны думаюць, што як дадуць грошай для свайго сына на гарэлку ці папяросы — то вельмі добра зробяць. Бацькі забываюць аб гэтым, што павінны выхоўваць дзіця супольна са школай. Многія бацькі, як прыедзе дахаты іх дзіця — то перш за ўсё гарэлкай частуюць. Ваня, ці там Грыша, а нават Маня, «выпі кілішачак — гэта табе пойдзе лепш на навуку». І гэты Ваня ці Маня выкарыстоўваюць слабыя бакі сваіх бацькоў і выпіваюць не па кілішку, а па больш. Бацькі не пытаюць сваёй дачкі ці сына на сам перад, як вучыцца. Мае дарагія, для мяне здаецца, што для бацькоў гэтакіх справа выхавання, з'яўляецца чужой, яны мала дбаюць аб добрае выхаванне свайго дзіцяці.

Трэба ўсе сілы класці на тое, каб выхаваць добрую моладзь.

Няхай слова «выхаванне» не будзе словам чужым ні для школ, ні для бацькоў. Гэта слова няхай будзе важным словам нам усім.

МІКОЛА ХІЛІМАНЮК
настаўнік

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25. tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł, kwartalna — 7.20 zł. półroczna 14.40. roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa". Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa. Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10.15 zł, półrocznie 20.30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne. Nakład 5.500 T-[illegible]